

BBL

Biblioteksbladet #04

Robotgenererade böcker

Kriminalvården stänger bibliotek

Turbulens i Lund

Vem är användaren?

MAN KAN TYCKA vad man vill om H&M men alla kan nog skriva under på att det är ett starkt varumärke. Ett slags klädernas Ikea med anor way back, ständigt i kopieringsfronten och med en massproduktion i låglöneländer som innebär priser som även små västerländska plånböcker tål. Men framgången bygger också på ett ständigt finger i luften för att avgöra vart mode- och livsstilsvindarna blåser för att snabbt och flexibelt anpassa produktionsapparaten och pumpa ut de varor som någon klädhängare på catwalken bar för tre sekunder sedan. Lucky Luke är känd som mannen som drar snabbare än sin skugga men frågan är om han inte har en motståndare i den stora klädjätten. Senaste snilledraget i att fånga upp det som bubblar bland de unga men även brett bland folk är miljötrenden. Detta i en helt ny (som förmodligen kommer att vara gammal när detta läses, kanske to m i samma ögonblick som detta skrivs...) serie kläder under namnet Conscious Collection. Organisk bomull har man ju hört talas om men kläder i återvunnen polyester??? Detta sammanfaller rätt väl med de initiativ som nu tas av unga vuxna när det gäller återvinning och en hållbarare livsstil – inte bara beträffande vad det är man stoppar i sig. Ett antal artiklar i dagspressen har på sistone handlat om hur man formerar privata träffar där man lånar av och byter kläder med varandra och på så sätt både glädjer varandra och förlänger livet på trasorna.

Var kommer biblioteken in i detta då, undrar kanske ni? Runt om på landets bibliotek pågår, och har sedan några år, pågått aktiviteter som syftar till att marknadsföra bibliotekets tjänster – Länsbibliotek Sydosts och Regionbibliotek Kalmars gemensamma kampanj under parollen Låna dig rik! är det senaste exemplet. Diskussioner pågår också om hur man kan stärka varumärket bibliotek, storytelling är tex ett populärt modeord i dessa sammanhang. Ett sätt att stärka varumärket bibliotek eller i alla fall en del av det

borde ju vara att peka på bibliotekens roll i ett miljöperspektiv. För mig är det något av en gåta att man inte mycket mer aktivt satsat på att marknadsföra biblioteken som ett klimatsmart alternativ. Jonas Söderholm som ska föreläsa om "Lån-

andets konsumtion" under Biblioteksdagarna som nu står för dörren, är också lite förvånad över detta. I en kortare intervju i detta nummer, som är tänkt att tjäna som ett smakprov inför seminariet, säger han att han tror att biblioteken helt enkelt inte har tänkt på det. Det där med att man kan låna på bibliotek är liksom så självklart...

Varumärkesexperten Bo Melin, som var inbjuden som talare på Svensk Biblioteksförnings konferens "Bilder av biblioteket – om marknadsföring och varumärken", menar att starka varumärken kännetecknas av fyra egenskaper: kännedom, lojalitet, upplevd kvalitet samt associationer. Allt detta stämmer ganska väl in på biblioteken, men rent spontant och utan några särskilt välunderbyggda fakta skulle jag säga att det för bibliotekens del snart kan börja svaja på lojalitetsfronten (ökad konkurrens om tid) och beträffande den associativa delen (vad man förknippar med bibliotek och hur man vet vad ett bibliotek är och ska vara).

Ett intressant inlägg i diskussionen om bilden av biblioteket kommer nog även Svensk Biblioteksförnings undersökning "Olika syn på saken" att bli. I den har man frågat användare, icke-användare och personal vad de tycker om bibliotek och analyserat hur deras respektive bilder korresponderar med varandra och med verkligheten? Undersökningen kommer att presenteras på Biblioteksdagarna men BBL har inför detta nummer fått tjuvkika på delar av materialet.

Låna ligger i tiden och gratis är gott. Tänk på det!

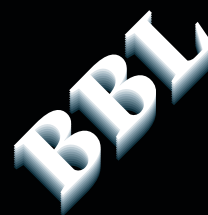
Stockholm den 20 april 2011

Ur innehållet:

- 4** Robotböcker och universitetsbiblioteken. *Tobias Carlsson*
- 10** Turbulens på Lunds universitets bibliotek. *MarieLouise Samuelsson*
- 14** Biblioteksnedläggning på Kronobergshäktet. *Åsa Ekström*
- 19** Olika syn på saken – ny rapport om användare. *Henriette Zorn*
- 29** USA: Krisen sätter avtryck i bibliotekslandskapet. *Elsebeth Tank*

AVDELNINGAR

- 32** Debatt
- 34** Månadens uppsats
- 36** Utblick
- 37** Recensioner
- 38** Krönika
- 42** Besserwisser
- 43** Föreningsnytt
- 47** Kalendarium

Postadress

Box 70380
107 24 Stockholm

Besöksadress

World Trade Center, D5, Klarabergs-
viadukten 70 eller Kungsbron 1,
Stockholm
Tel. 08-545 132 30
Fax 08-545 132 31

Svensk Biblioteksförnings hemsida

<http://www.biblioteksforeningen.org>

Prenumeration på BBL

För medlemmar i föreningen ingår BBL i medlemsavgiften, 350:- för enskild medlem (heltidsstuderande och pensionärer 175:-). Övriga betalar 500:- (Sverige), utanför Sverige, 600:-

Ansvarig utgivare Chefredaktör

Henriette Zorn tel. 08-545 132 41
h2@bbl.biblioteksforeningen.org

I redaktionen

Åsa Ekström 08-545 132 43
asa@bbl.biblioteksforeningen.org

Recensionsansvarig

Johannes Rudberg
johannes.rudberg@kb.se

Grafisk form: Paolo Sangregorio
Omslag: Paolo Sangregorio

Redaktionen förbehåller sig rätten att korta och redigera manus. För obeställt material ansvarar ej.

Annonser

Bo Eriksson
Knut Wallenbergs väg 35
133 34 Saltsjöbaden
tel. 08-717 43 55
070-714 90 55
bo.erikssonmedia@telia.com
Moms/annonsskatt utgår ej!

Tryck

Norra Skåne Offset, Hässleholm
ISSN: 0006-1867

Svensk Biblioteksförning är en ideell förening med uppgift att främja svenskt biblioteksväsen.

Biblioteksbladet speglar föreningens verksamhet, åsikter och ställningstagande men har också till uppgift att väcka egen debatt genom att ge utrymme åt andra åsiktsyttringar. Tidningen har en fri och självständig roll och bedrivs med tryckfrihetsförordningen som grund.

Denna tidning gick i tryck den 28 april.

Den här tidskriften är TS-kontrollerad.

CS Library - nu även i mobilen!

Öppenhet, Valfrihet, Samverkan och Tillgänglighet är CS Librarys ledord. Med CS Librarys nya iPhone App ökar både valfriheten och tillgängligheten.

Möt oss på Biblioteksdagarna i Visby 11-13 maj där vi visar både Appen och den nya versionen CS Library 3.7.

Läs mer på www.cslibrary.se och på www.facebook.com/cslib

Eller kontakta VD Rey Langels
rey.langels@teknikhuset.se eller 070-5684201

www.teknikhuset.se

Robotgenererade böcker och forskningsbiblioteken

ILLUSTRATION: PAOLO SANREGORIO

DEN 11 DECEMBER 2011 publicerade Svenska Dagbladet en artikel om de så kallade robotförlagen. Fenomenet rör sig om böcker bestående av artiklar från Wikipedia inom olika och vitt skilda ämnesområden. Bakom dessa böcker står förlag med namn som VDM Publishing, Betascript och Alphascript, Books LLC, etc.

Den 27 februari sändes ett inslag i SVT:s Rapport om Fredric P. Miller som skriver 274 böcker om dagen. Enligt inslaget publicerades 100 000 böcker i hans namn, tillsammans med namn som Agnes F. Vandome och John McBrewster.

Rasmus Fleischer, samhällsdebattör, doktorand i samtidshistoria och känd från Piratbyrån, har i sin blogg Copyriot föregått de traditionella medierna i detta ämne. I ett antal blogginlägg beskriver han hur en strid ström av böcker produceras och sakta men säkert fyller internetbokhandlarnas kataloger.

Det handlar nästan uteslutande om enstaka författare och redaktörer från olika förlag som är baserade i tex Tyskland med filialer i Mauritius och vars böcker spänner över vitt skilda ämnesområden. Författare med hundratals, ja tusentals titlar i bagaget.

Automatiserade program – ”robotar” – samlar artiklar, indexerar författare, källor och artikelnamn och genererar på så sätt elektroniska böcker som trycks ”on demand” när boken säljs i en internetbokhandel. Främst rör det sig om artiklar från den fria encyklopedin Wikipedia. Ett ämne väljs ut, artiklar i detta ämne samlas ihop och av referenserna i artiklarna skapas en referenslista. Bokens innehåll är i detta skede klart. En layout skapas, redaktörer namnges på bokens omslag och sedan är den redo att tryckas och distribueras till slutkund genom internetbutiker som Adlibris, Bokus och Amazon.

Att det blir svårare för den vanliga konsumenten att hitta relevant information i en flod av hundratusentals böcker med tvivelaktigt innehåll är självklart, men vad innebär detta fenomen för biblioteken? Slinker robotböckerna in på högskolebiblioteken?

Jag bestämde mig för att mejla tio svenska forskningsbibliotek från norr till söder, stora som små, och kort fråga om inköpsrutiner, om man känner till fenomenet ”robotförlag” och huruvida man ser detta som ett problem för biblioteket. Jag fick svar från sju bibliotek.

De flesta forskningsbibliotek köper in böcker från olika listor, tex från BTJ men också från utländska aktörer. Det rör sig om alltifrån eget urval till rena profilinköp. Valet av leverantörer styrs i stor utsträckning av upphandlingsregler. De köper även in böcker utifrån universitetens och högskolornas kurslistor och även efter inköpsförslag från forskare och studenter. Även om jag inte frågade efter policydokument uppger två av biblioteken att de har policydokument för medieförsörjning och inköp.

Ett bibliotek som jag har varit i kontakt med har som policy att i görligaste mån köpa in studie- och forskningsrelevant litteratur efter användarnas egna inköpsförslag. De flesta bibliotek har förstås detta förhållningssätt i mer eller mindre utsträckning och man kan tänka sig att risken då ökar att böcker från oseriösa förlag köps in.

Samtliga svarande bibliotek känner till robotförlagen och problemet har diskuterats i olika hög grad. Ett bibliotek skickade ett dokument med en lång lista på oseriösa förlag som personalen under en längre tid tagit ställning till. Ett bibliotek hade kommit i kontakt med detta ämne helt nyligen då journalister ringt och frågat.

På frågan om det skulle vara ett problem om böcker med tex Wikipedia-artiklar hamnar på biblioteket finns det en stark tro på att den egna kompetensen ska förhindra detta.

– Jag tror inte att tryckta robotböcker bara hamnar i bibliotekens hyllor. Professionella bibliotekarier gör ett urval och kontrollerar som man alltid gjort, skriver en bibliotekschef i ett mejl.

Ett bibliotek hävdade dock att det kunde vara av intresse att böckerna finns i samlingen – inte minst som studieobjekt, det är låntagarnas och studenternas eget ansvar att vara källkritiska.

En tredje åsikt från ett högskolebibliotek är att Wikipedia-böckerna visst har en plats i biblioteken – förutsett att de håller en rimlig kvalitet och ett överkomligt pris.

För att kontrollera hur det verkligen förhåller sig söker jag i LIBRIS efter Fredric P. Miller – en av tre redaktörer som är vanlig förekommande på ”robotböcker”. Jag får →

”

Ett ämne väljs ut, artiklar i detta ämne samlas ihop och av referenserna i artiklarna skapas en referenslista. Bokens innehåll är i detta skede klart.

→ ungefär tio träffar. Ämnena är vitt spridda – en bok om Manga på ett högskolebibliotek med konstinriktning, en bok om islams syn på världens undergång på ett universitetsbibliotek i Skåne, en bok om misogyni på ett högskolebibliotek i Mellansverige.

En annan flitig "robotredaktör" är Lambert M. Surhone. Surhone genererar sex träffar i LIBRIS.

Böckerna förekommer på ett flertal högskolebibliotek, både stora och små.

Jag har lånat boken *Criticism of Holocaust denial* på ett högskolebibliotek. Boken är utgiven av förlaget Alphascript Publishing (som ägs av tyska VDM Publishing House Ltd), ett av de förlag som beskrivits som ett så kallat robotförlag.

Boken har tre redaktörer: Fredric P. Miller, Agnes F. Vandome och John McBreusster. Omslaget är modernt och relativt snyggt utformat – vitt omslag, grön rubriktext och med en illustrerande bild, troligen från något förintelsläger. Boken är häftad och omfattar ca 160 sidor. Under underrubriken står texten "High Quality Content by Wikipedia articles!" i en liten grön cirkel.

Enligt innehållsförteckningen består boken av sju artiklar och två kapitel med referenser. Längst bak i boken är GNU Free Documentation License version 1.2 tryckt. Det är en licens som skyddar Wikipedias texter och som bland annat tillåter spridning av innehållet men som kräver att licensen i sin helhet bifogas med texten. Juridiskt sett är det alltså helt i sin ordning att trycka Wikipedia-artiklar. På Wikipedia finns det till och med ett verktyg för att göra sin egen "bok" av sina favoritartiklar.

Jag söker på engelska Wikipedia och jämför en av texterna i boken. Redan i första meningen skiljer sig innehållet från nätupplagan.

Att göra en egen bok på Wikipedia är gratis, men hur mycket kostar det för biblioteket att tillgängliggöra sju artiklar tryckta som en bok? På Adlibris kostar *Criticism of Holocaust denial* 487 kronor. Adlibris varnar visserligen att förlaget trycker sina böcker från öppna källor som Wikipedia, och att materialet troligtvis finns att tillgå gratis på nätet.

En sökning på Fredric P. Miller genererar i skrivande stund mer än 500 träffar på Adlibris. Böckerna handlar om allt från Indonesisk mat till titlar som *The cultural impact of Elvis Presley*. Böckerna kostar upp till 1000 kronor.

Bokus och Adlibris har blivit direkt tillfrågade i flera medier och även av Rasmus Fleischer om de planerar att filtrera bort böcker från oseriösa förlag som Alphascript Publishing. De lovar dyrt och heligt att göra det eller skyller ifrån sig på sina egna innehållsleverantörer.

De robotgenererade böckerna ger inte bara vinst till de egna förlagen – internetbokhandlarna tjänar också pengar på dessa böcker. Alla som har läst eller känner till boken *The Long Tail* av Chris Anderson vet att det är

Boken *Criticism of Holocaust denial*, lånad på ett svenskt högskolebibliotek, är utgiven av ett sk robotförlag. Boken är häftad och omfattar ca 160 sidor. Under underrubriken står texten "High Quality Content by Wikipedia articles!" i en liten grön cirkel.

mängden titlar som genererar vinsten hos internetbokhandlarna. Teorin om "The Long Tail" tar också Fleischer upp i ett blogginlägg när han räknar på hur många ISBN-nummer som Mauritius "exporterar" via VDM Publishing House.

Böckerna från VDM Publishing House och dylika förlag är alltså tryckta med artiklar från Wikipedia – en källa som inte är okontroversiell men ändå acceptabel i vissa sammanhang. Hur vet man att det åtminstone är Wikipedia-artiklar man får hem i bokpaketet? Det finns misstankar om bokrobotar som scannar allt i sin väg, lösryckta texter från olika sammanhang eller upphovsrättsskyddat material.

Att inte ha en policy eller medvetenhet kring dessa obskyra förlag kan i bästa fall bara dränera mediebudgeten. Förtroendekapital är dyrare. Som folkbibliotekarie på ett integrerat gymnasiebibliotek och kommunbibliotek jobbar jag varje dag med att diskutera källkritik med ungdomar. Många unga vill helst bara kunna googla och direkt hitta vad de är ute efter, max fem minuter ska det ta. Å andra sidan har de också fått lära sig att för att hitta riktig information måste man gå till biblioteket, då duger det inte att börja med någon Wikipedia-artikel – ja, inte ens Nationalencyklopedins nätupplaga duger. Man måste förklara att inte ens böckerna i bokhyllorna på biblioteket innehåller några absoluta eller färdiga sanningar, trots att de är skrivna av kända författare och forskare. "Det är ju tryckt i böcker – då måste det ju vara sant!"

Att högre krav ställs på studenter och forskare vid högre utbildning är självklart men det känns kanske olustigt att behöva träffa på Wikipedia-artiklar när man letar i biblioteket och är ute efter böcker att botanisera bland i inledningen av ett arbete. ■

Artikelförfattaren är vikarierande bibliotekarie i Gislaved i Småland och har en fil. mag. i biblioteks- och informationsvetenskap. Just nu har han ett uppehåll i distansstudierna på ett Masterprogram om digitala tjänster på BHS i Borås.

Utnyttja bibliotekets resurser effektivt

Yrkeskunnig service för administration av prenumerations-tjänster från den ledande serviceleverantören i Norden.

**Välkommen att besöka oss i vår utställningsmonter
under Biblioteksdagarna i Visby 11.-13.5.2011**

Prenumerationstjänster

Tjänster för e-resurser

e-böcker

Databastjänster

LM Informationstjänst är den ledande leverantören av informationstjänster och prenumerationer i Norden och Baltikum. Vi erbjuder våra kunder prenumerationsförmedling, tjänster för användning och administration av e-resurser samt tjänster för databaser och e-böcker. Våra kunder är akademiska och vetenskapliga bibliotek, allmänna bibliotek, städer och kommuner, företag samt deras informationsavdelningar.

www.LMinfo.se

LM

informationstjänst

DRM-fritt på bibblan

Stockholms stadsbibliotek arbetar för att förenkla användningen av e-medier genom att erbjuda DRM-fria e-böcker men även genom tankar på en biblioteksfond som i framtiden kan ge ett större utbud.

AV ÅSA EKSTRÖM

READERS BILLS OF Rights är en rörelse bland bibliotekarier, författare, förläggare och andra läsare som tycker att hårda kopieringsskydd som DRM-skydd, Digital Rights Management, på bibliotekens e-böcker måste bort. Det blir helt enkelt för krångligt för användaren och skyddet är även ett hinder för att sprida e-böcker till fler användargrupper, menar rörelsen. Frågan har debatterats av Stockholms kulturborgarråd, Madeleine Sjöstedt (FP) och stadsbibliotekarie Inga Lundén, SSB, som menar att e-böckerna är en ödesfråga för biblioteken. De har pekat på det faktum, vilket redovisades i BBL nr 9/2010, att bland annat kostnaderna för e-böcker spräcker budgeten för biblioteken och att biblioteken bara har möjlighet att låna ut en begränsad del av utbudet från de stora förlagen via E-lib. Biblioteken är en viktig neutral och oberoende aktör vad gäller det breda litteraturutbudet i samhället men hindras alltså av kommersiella krafter att låna ut det publicerade materialet. Det är en fråga som bara kan lösas politiskt på regeringsnivå, hävdar de bägge debattörerna. För att öka tillgängligheten för digitala medier behöver det bli enklare att nå fritt tillgängligt material. SSB satsar bland annat på att utveckla en publiceringsplattform som gör det möjligt att hantera och tillgängliggöra fria e-böcker.

Mikael Petrén, chef för Virtuella enheten på SSB, har tidigare arbetat som IT-chef på Karolinska Institutets Universitetsbibliotek, KIB, och tycker det är en oerhörd skillnad mellan folk- och forskningsbiblioteket när det gäller tillgången till e-medier. Folkbiblioteken rår knappt över materialet och äger inte sina egna metadata medan t ex Karolinska Institutet införde det digitala biblioteket redan för tio år sedan. I dag finns det inte en forskare som skulle acceptera att inte alla publicerade artiklar var tillgängliga via webben.

De större engelskspråkiga förlagen satsar på att digitalisera sina backlist-kataloger men det är förstås svårare att tjäna pengar när det gäller ett så litet språkområde som det svenska. Det blir ekonomiskt ointressant för de svenska förlagen att göra gamla titlar tillgängliga som e-böcker. Men bibliotek och förlag skulle ju kunna

mötas genom en nationell biblioteksfond, menar Mikael Petrén.

– Fonden skulle kunna betala för att skanna in gamla titlar till e-boksformat. Förlagen behåller de kommersiella rättigheterna för titlarna men låter dem vara fritt tillgängliga för utlåning för all framtid.

En stor kostnad som skulle betala sig eftersom biblioteken då kan bygga egna digitala samlingar och bli en viktig aktör när det gäller att göra e-boksformatet bättre. Men det förutsätter en konstruktiv dialog mellan bibliotek och förlag. SSB tar därför några steg i den riktningen när man inleder ett samarbete med förläggaren Carl-Michael Edenborg och förlaget Vertigo som en del i temat Förbjuden läsning i Långa Svansen-projektet. Långa Svansen är en satsning på möte mellan dagens skönlitteratur och den äldre dito. Ett bra sätt att tillgängliggöra och sprida böckerna, resonerar man från förlagets sida. SSB kommer även att tillgängliggöra titlar av makarna Alva och Myrdal som Kulturförvaltningen har rättigheter till. Det finns många intressanta utmaningar för biblioteken idag. Samverkan och nätverkande är ett sätt att komma framåt. ■

* API eller Application Programming Interface är en regeluppsättning för hur en viss programvara kan kommunicera med annan programvara. Regeluppsättningen beskrivs i princip alltid som en uppsättning funktionsanrop som under ordnade former ger tillgång till en viss funktionalitet. Man säger ofta att man kapslar in funktionaliteten bakom ett API. Källa: Wikipedia

Låna via mobilen!

NU KAN stockholmarna snabbt och enkelt söka och reservera sina biblioteks-böcker via mobilen, m.biblioteket.se. Mobilwebben är en ny sökmotor, utvecklad på Stockholms stadsbiblioteks virtuella enhet och som fungerar på de flesta mobiltelefoner. Mobilwebben gör det lättare att söka efter medier och se vilket bibliotek som har dem inne. Man kan även låna om och hitta information om öppettider osv. Den nya sökfunktionen innebär också att man får relevansrankade resultatlistor i stället för alfabetiska. Inom kort kommer en evenemangskalender att kunna nås via mobilwebben och för närvarande arbetas det på att utveckla en tjänst som innebär att den som vill ska kunna ladda ner e-böcker till mobilen via webben.

På Youtube kan man titta på en introduktionsfilm om hur man använder sig av mobilwebben. Fyra dagar efter premiären hade filmen visats 42 gånger.

NY FRÄSCH HEMSIDA!

- ✓ Nya produkter
- ✓ Fler valmöjligheter
- ✓ Biblioteksmöbler indelade i "familjer"
- ✓ Inredningstjänst
- ✓ Läs om våra projekt
- ✓ Nya leverans- och frakttavla

”Organisationen är helt galen”

FOTO: MIKEL RISEDAL, LU

Organisationen vid Lunds universitets bibliotek beskrivs i en rapport som dysfunktionell, djupt uppsplittrad och med oklara mandat för vem som får bestämma vad och över vem.

Ny universitetsbibliotekarie, ny organisation och nytt söksystem. Det är vad som väntar Lunds universitets bibliotek, LUB, efter turbulensen kring söksystemet Libhub.

AV **MARIELOUISE SAMUELSSON**

NÄR SÖKSYSTEMET LIBHUB installerades i januari i år ”försvann” tidigare sökbara artiklar – ungefär trettio procent av det som tidigare varit åtkomligt. Forskarnas frustration drabbade bibliotekarierna och problemet blev offentligt genom en artikelserie i Sydsvenska Dagbladet samt omdiskuterat i bloggar och på nätet.

Parallellt med Libhub-trasslet pågår en upphandling av ett nytt system. Libhub är en övergångslösning efter att det gamla egenutvecklade systemet ELIN stängdes ner.

Klagomålen har klingat av. Libhub har försetts med hjälptexter och information som ”varnar” för att sök-

ningen kan bli ofullständig om man enbart använder Libhubs söksystem.

– Bibliotekarierna hamnade i skottgluggen för klagomål från användare som inte kände igen gränssnitten, säger prorektor Eva Åkesson, som leder Biblioteksstyrelsen.

– För tio år sedan var det vanligt med egenutvecklade system och då var ELIN bra, men nu höll det inte måttet längre. När man insåg att verkligheten hunnit ifatt ELIN hann vi inte göra någon upphandling.

Och det var alltså då Libhub kom in i bilden, utan att någon upphandling gjordes. Avtalskostnaden för att använda Libhub låg drygt 13 000 kronor över gränsen för

när en upphandling måste göras, och generellt anses det inte vara klandervärt. Vad som blev mer problematiskt var att man köpte in Libhub av enmansföretaget Sempertool, ägt av programmeraren Salam Baker Shanawa.

Han var också den som utvecklade ELIN och arbetade med detta som anställd vid Lunds universitet. Efter åtta år slutade han på grund av konflikter och samarbets-svårigheter, men fortsatte att sköta driften av ELIN som konsult.

I och med att Salam Baker Shanawa också blev den som fick leverera Libhub kan man säga att det personberoende som länge varit ett av bekymren med ELIN kvarstod, om än "outsourcat".

Universitetsbibliotekarie Lars Bjørnshauge var den som i samverkan med Biblioteksdirektionens ledning rekryterade Salam Baker Shanawa 2001. Att de två har en koppling som härrör från tiden innan Lund då de tillsammans var involverade i utvecklingen av systemet Dads, har också kritiserats.

–Jag får ta på mig ansvaret för att jag inte har lyckats etablera en tillräcklig utvecklingsmiljö och för att lanseringen av Libhub blev så kaotisk, det beklagar jag verkligen, säger Lars Bjørnshauge.

Om kritiken kring "personberoendet" gällande ELIN och Libhub säger Lars Bjørnshauge att "det har gjorts fel av alla, också av mig".

–Om jag hade lyckats att få alla involverade till att samarbeta, hade saker kunnat bli annorlunda. Den här programmeraren är väldigt duktig, men under åren har det utvecklats samarbetsproblem inom Biblioteksdirektionen och LUB-nätverket.

Lars Bjørnshauge berättar att han tänker sluta som universitetsbibliotekarie vid årsskiftet. Egentligen hade han tänkt sluta i april 2010 i samband med att hans förordnade gick ut, men blev övertalad av universitetsledningen att stanna kvar i en övergångsperiod. Redan då var han frustrerad över organisationen: "brist på samarbete och framsynhet och svalt intresse från universitetsledningen i biblioteksfrågorna".

För även om det finns motsättningar, kring Libhub och annat, råder det å andra sidan en stor samstämmighet kring bristerna i den decentraliserade organisationsmodellen.

–Organisationen är helt galen, det är inbyggt att det blir trubbel, säger Christina Friström, chef för universitetsbiblioteket.

–Det är inget nytt att det fungerar dåligt och vi borde

FOTO: KENNETH MARKSTRÖM

kanske ha tagit upp det tidigare istället för att gnälla. Nu kom det upp till ytan i samband med Libhub och man får hoppas att det leder till något bättre.

Organisationen infördes 2001 och är därmed ungefär jämgammal med söksystemet ELIN. Och båda – såväl söksystem som den nya nätverksorganisationen – uppfattades som något innovativt och positivt.

Decentralisering var svaret på den tidens missnöje med den rådande organisationen som uppfattades som hierarkisk. Som brukligt är när det gäller nyorganisation hoppades också universitetets ledning att den skulle göra verksamheten billigare. Men det blev varken billigare eller bättre, vilket framgår av den organisationsöversyn som rektor tog beslut om i höstas.

Uppdraget för översynen, "Visionsarbete för biblioteksverksamheten vid Lunds universitet", gick till Michael von Cotta-Schönberg, chef för Köpenhamns universitetsbibliotek och Jan Nilsson, utredare vid Malmö högskolas bibliotek. I juni levererar de sin slutrapport men förslag på strategiska förändringar kommer redan i maj.

När detta skrivs föreligger en delrapport (i huvudsak skriven på danska): "LUB – nuværende situation, problemer, opgaver og strategisk perspektiv".

I den beskrivs LUB-organisationen som "dysfunktionell", "djupt uppsplittrad" och med oklara mandat för vem som får bestämma vad och över vem. →

Formellt chef med ansvar men utan mandat att fatta bindande beslut och genomföra nödvändiga förändringar. Lars Bjørnshauge slutar vid årsskiftet som universitetsbibliotekarie.

"För även om det finns motsättningar, kring Libhub och annat, råder det å andra sidan en stor samstämmighet kring bristerna i den decentraliserade organisationsmodellen."

- Nätverket Lunds universitets bibliotek (LUB) omfattar fakulteternas 20 enheter (med ett eller flera bibliotek och 30 öppna serviceställen) samt de gemensamma enheterna Biblioteksdirektionen (BD), som leds av universitetsbibliotekarien samt Universitetsbiblioteket (UB), som leds av bibliotekets chef.

Högste beslutsfattare för nätverket LUB är rektor, som under sig har Biblioteksstyrelsen, bestående av representanter för fakulteterna och där cheferna för BD och UB har närvarorätt och yttranderätt.

Biblioteksstyrelsen har "övergripande ansvar och leder utvecklingen av Lunds universitets bibliotek", men områdesbiblioteken kan säga nej till något som Biblioteksstyrelsen har beslutat. Tvingande beslut kan endast fattas av rektor. Biblioteksstyrelsen får inte heller delegera beslut till universitetsbibliotekarien.

Universitetsbibliotekarien har i sin tur ett överordnat samordningsansvar för LUB, men inte mandat att fatta beslut gällande områdesbiblioteken. Dessa är organisatoriskt och finansiellt inlemmade i fakulteterna och fungerar därför oberoende både av varandra och BD.

Det finns vidare ett Biblioteksråd, bestående av universitetsbibliotekarien och en bibliotekschef från varje fakultet. Rådet ska fungera rådgivande till universitetsbibliotekarien och förbereda strategiska ärenden inför Biblioteksstyrelsen.

Men samordningsorganen, Biblioteksstyrelsen och Biblioteksrådet har, enligt rapporten, alltför diffusa mandat för att kunna kallas ledningsorgan för den samlade biblioteksfunktionen.

Konsekvenserna är, föga oväntat, att samarbetet inom organisationen fungerar dåligt. Förändringar som berör hela verksamheten är svåra att genomföra, vilket innebär sådant som dubbelarbete och att vart och ett av de 30 biblioteken/serviceställena kan hålla sig med egna lösningar och modeller av sådant som tex öppetider.

Rapportförfattarna påpekar att den föga ändamålsenliga organisationen gör det naturligt att bevaka egna intressen. Organisationen förstärker också skillnader i

förutsättningar och engagemang, gällande å ena sidan det tryckta och å andra sidan digitala satsningar.

Lars Bjørnshauge, som en gång anställdes bland annat för att implementera den nya organisationen, är alltså inte heller nöjd.

– Den ersatte visserligen en stel organisation som inte kunde ta tag i framtidsfrågorna, men pendeln svängde för mycket åt andra hållet. Det finns många strukturella problem, men också många personkonflikter, ibland vet man inte vad som är hönan och vad som är ägget.

Han berättar att han, med stöd från Biblioteksstyrelsen, 2004 och 2008 föreslog översyn av och ändringar i organisationen.

– Formellt har jag ett övergripande ansvar för all biblioteksverksamhet. Å andra sidan får jag inte fatta bindande beslut vilket omöjliggör bättre samordning och effektiv användning av resurser och det har gjort det omöjligt att driva stora nödvändiga förändringar.

Hur kommer det sig att du har stannat kvar så länge som universitetsbibliotekarie, trots svårigheterna att agera och din frustration över organisationen?

– Man kommer inte ifrån att otydligheten i uppdraget och svalt intresse från universitetsledningen också har gett mig en viss frihet. Jag har fokuserat på digitala informationstjänster och drivit frågor om vetenskaplig kommunikation och Open Access, och det får man nog säga att jag har gjort med stor framgång.

Lars Bjørnshauge beklagar att han slutar utan att kunna lämna det han varit formellt ansvarig för "i så bra skick som möjligt".

– Det är med visst vemod jag lämnar tjänsten som universitetsbibliotekarie, det är tråkigt att det skulle sluta så här. Jag tror dock att jag har mycket kvar att ge Lunds universitet, så vi får se vad framtiden för med sig.

Hur den nya organisationsstrukturen för LUB kommer att se ut är ännu oklart. Universitetsledningen är naturligtvis inte tvungen att genomföra kommande förslag från Visionsutredningen.

Den mest akuta förändringen är också att lösa frågan om ännu ett nytt söksystem efter Libhub. Den här gången gäller upphandling enligt regelverket och en inhyrd projektledare ska övervaka processen.

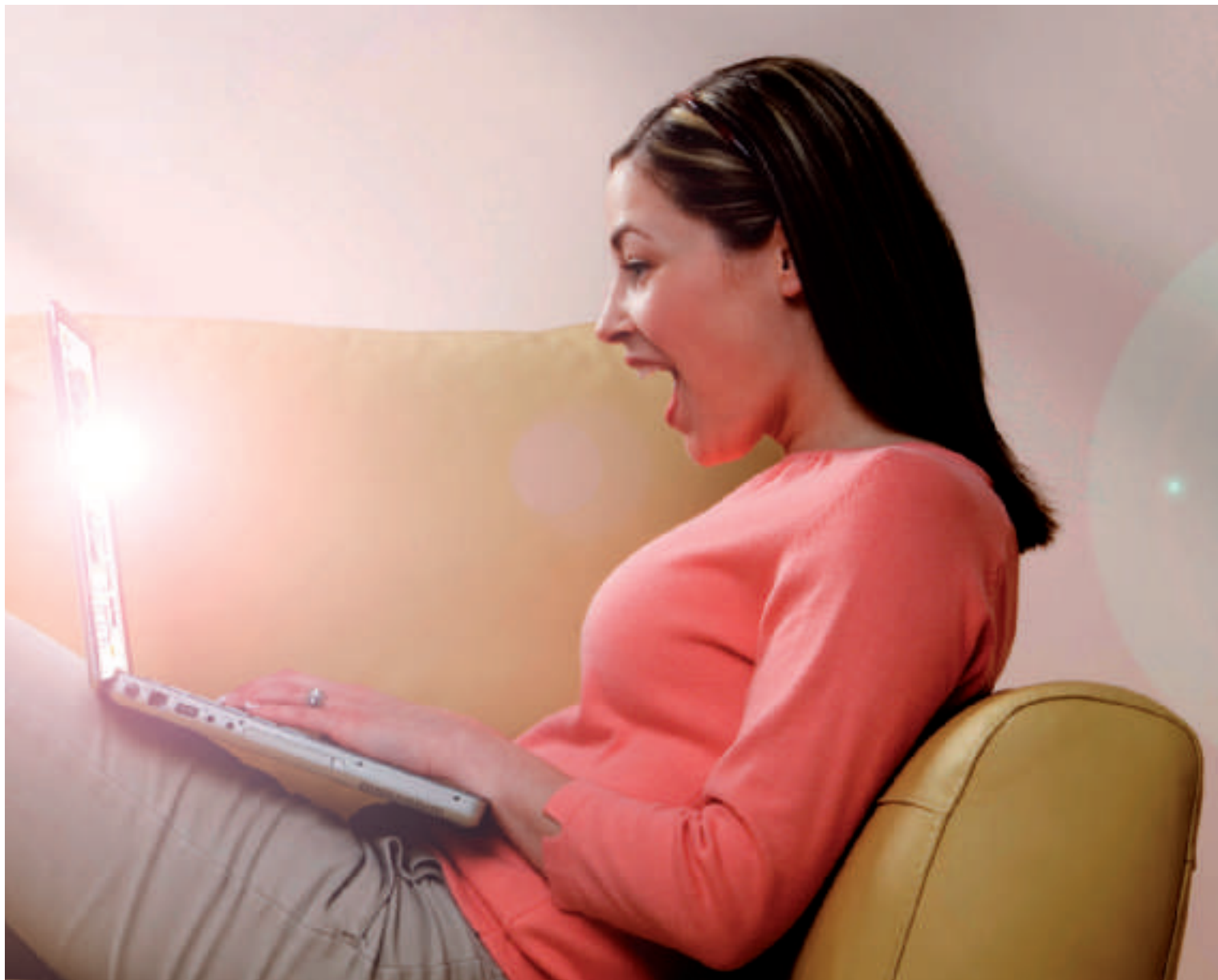
Ambitionen är att det nya systemet ska fungera oberoende av personer och chefer samt, inte minst, oavsett organisationsmodell. ■

"Rapportförfattarna påpekar att den föga ändamålsenliga organisationen gör det naturligt att bevaka egna intressen. Organisationen förstärker också skillnader i förutsättningar och engagemang, gällande å ena sidan det tryckta och å andra sidan digitala satsningar."

Skanners **Skrivare** Etiketter **Lånekort**
Kvittorullar Datortillbehör **Rfid-Etiketter**
Snabbt **Tryggt** Enkelt **Fraktfritt**

www.axielldirekt.com

Snart händer det något stort på nätet

Den 24 maj är det urpremiär för vår nya hemsida. Vi har förberett oss länge och planerat in i minsta detalj. Vi kommer att presentera en webbplats fylld av nyheter och information och vi tror att ni kommer att vilja besöka den ofta.

Och apropå besök: Vi ses väl på Biblioteksdagarna i Visby 11–13 maj.

Bibliotekscentrum

Reveljgränd 7 ■ 352 36 Växjö ■ Tel 0470-532 530 ■ www.bibliotekscentrum.se

Kriminalvården *stänger bibliotek*

AV ÅSA EKSTRÖM

Den kvinna i Sverige som suttit längst på en svensk anstalt är bestört över beslutet att stänga biblioteket på Kronobergshäktet i Stockholm. Är Kriminalvården på väg att överge biblioteksverksamheten på landets häkten?

BAKGRUNDEN TILL NEDLÄGGNINGEN av biblioteket på Kronobergshäktet i Stockholm är att budgeten har krympt med 17 miljoner kronor – en neddragning som omfattar alla anställda. Dessutom kommer en stor rotrenoering att göras under en treårsperiod på häktet. En konsekvens av det blir att hälften av de intagna kommer att flyttas över till det nya häktet i Sollentuna, som invigdes i början av mars i år – ett splitternytt häkte som i skrivande stund inte ens har ett bibliotek! För biblioteket på Kronobergshäktet innebär det att verksamheten ska drivas med 40 000 kronor från 1 juli fram till årets slut. Därefter är det högst osäkert hur verksamheten kommer att se ut i framtiden.

– Aldrig kunde man väl tro att man skulle få uppleva en stängning av biblioteket, konstaterar Maggi Stenström som under tjugo års tid arbetat på Kronobergshäktets bibliotek.

Hon och kollegan Gunvor Klus är anställda av Stockholms stadsbibliotek och går flera gånger i veckan ut på häktets femton avdelningar med sina bokvagnar för att förse de drygt 300 intagna med böcker (se även BBL nr 2/2008). Efter sista juni går de båda bibliotekarierna på semester och det enda de vet i dagsläget är att de inte ska tillbaka till sin gamla arbetsplats.

Kronobergshäktet är landets största häkte som sedan några år varit drabbat av personalneddragningar, överbeläggning, sparkrav, självmord bland de frihetsberövade etc. För tre år sedan sade den dåvarande chefen Lars-Åke Pettersson upp sig i protest mot kriminalvårdens

hårdare regler för de häktade som han ansåg vara ovärdiga en demokrati.

De intagna på Kronobergshäktet sitter isolerade i sina celler, ibland med restriktioner som besöksförbud, förbud att titta på tv, läsa tidningar eller lyssna på radio men de intagna har **alltid** rätt att låna böcker och att prata med någon av häktets präster eller imamer. Varje år lånas 30 000 böcker, så det handlar om flitiga låntagare. Människor som sitter häktade har det oftast tuffare än de som är dömda och sitter av sitt straff på landets anstalter. Oavsett skyldig eller oskyldig – på häktet sitter man ensam inlåst i en cell under 23 av dygnets 24 timmar. I häktet finns också människor som är isolerade i dubbel bemärkelse eftersom de inte behärskar det svenska språket. Många av dem kan bara göra sig förstådda med teckenspråk eftersom de inte heller talar engelska. Då kan böckerna göra en verklig skillnad – både som förströelse och i utbildningshänseende.

De två bibliotekarierna väljer ut böcker och tar även emot beställningar. Ett bibliotek bör också innehålla sådant material som en intagen kan behöva för att få råd och hjälp att ta till vara sina rättigheter. Det är här bibliotekarien kommer in i matchen! Alireza Afshari är chef för den uppsökande verksamheten på Stockholms stadsbibliotek, SSB, som ger service till arbetsplatser, häkten, anstalter och sjukhus.

– På häktet krävs verklig spetskompetens. En bibliotekarie som jobbar på stadsbiblioteket vid Odenplan kan inte bara kliva in på häktet och börja jobba! Mina tjejer som jobbar på häktet kan verkligen kommunicera på alla tänkbara sätt med de intagna, säger Alireza Afshari.

Han beklagar att Kriminalvården inte har större förståelse för biblioteksverksamheten. Det handlar ju inte enbart om böcker, konstaterar Alireza Afshari, som själv har arbetat på häktet i Huddinge. Å andra sidan ska SSB från och med stängningen i sommar förse Kronobergshäktet med gratis pocketböcker – böcker som returnerats från arbetsplatsbiblioteken. Tanken kan vara god men frågan är om gamla pocketböcker på svenska verkligen kan ersätta behovet av exempelvis lexikon och juridikböcker? Och även om Alireza Afshari påpekar att titlar på arabiska och ryska även kommer att köpas in, täcker inte det behovet på långa vägar efter-

BiblioteksGUIDE för webben

WAGNER

www.wagnerform.se

som pengarna inte räcker till inköp av böcker på andra språk. Kriminalvården däremot tycks resonera att bokhyllorna på avdelningen kan ersätta både biblioteket och bibliotekarierna.

Kriminalvårdens Gunilla Ternert, regionchef med ansvar för anstalter och häkten i Stockholmsområdet, berättar att varje anstalt och häkte självt ansvarar för upphandlingen av biblioteksverksamheten.

– Det var länge sedan det var oss ålagt att teckna avtal med kommunala bibliotek. Det är helt andra tider nu. I dag kan vi välja olika lösningar och sluta avtal med boklådor eller själva ansvara för biblioteket, säger hon i telefon till BBL.

Kriminalvården har riktlinjer att följa och ska erbjuda bibliotek på landets anstalter och häkten. Men ungefär som med bibliotekslagen är det fritt fram för tolkningar vad gäller dessa föreskrifter, i synnerhet när det gäller biblioteksverksamheten vid landets häkten. På frågan om varför Gunilla Ternert fattat ett beslut som i princip innebär en biblioteksnedläggning passar hon och hänvisar nedåt i organisationen, till Kronobergshäktets chef, Anders Leckne:

– Jag kan bara beklaga att vi tvingas stänga biblioteket. Men pengarna räcker helt enkelt inte när vår budget har mer än halverats. Vi ska se över organisationen så får vi se hur biblioteksverksamheten blir 2012, säger Anders Leckne, vars chef heter Gunilla Ternert och är den som har beslutat om fördelningen av de ekonomiska resurserna.

Sådär kan det hålla på – den ena hänvisar till den andra och vice versa och ingen vill ta ansvar för konsekvenserna av de beslut som fattats.

– Så släcker man ljuset för de människor som törstar som mest efter det. För oss som inte bryter rutinerna med promenader är böckerna och samtalen med bibliotekarien själva livsluften i häktet, konstaterar Lillemor Östlin, författare till boken *Hinsehäxan* och som själv har suttit häktad under flera månader tidigare i livet.

Hon menar att det är oerhört viktigt att inse värdet av biblioteken och bibliotekarien.

– Det gäller utsatta människors mentala hälsa! konstaterar hon.

På anstalterna ser dock läget lite ljusare ut vad gäller biblioteksverksamheten. Lotta Larsson arbetade tidigare på stadsbiblioteket och besökte då Kumla-anstalten tio timmar i veckan. Idag har hon en heltidstjänst som bibliotekarie inom Kriminalvården och har byggt upp ett helt nytt bibliotek på Kumla för i princip samma pengar som hon hade till förfogande när hon arbetade på stadsbiblioteket. Biblioteket på Kumla har ett utbud för de flesta läsare, bland annat för dyslektiker och studerande samt många böcker på olika språk.

– Det är en fördel att vara anställd av Kriminalvården och ingå i personalgruppen. Det ger större förståelse för varandras verksamhet, menar Lotta Larsson.

Hon fjärrlånar även från Internationella biblioteket och samarbetar framför allt med den heltidsanställda bibliotekarien på Hall-anstalten. Dessutom är hon aktiv i Svensk Biblioteksförnings nätverk för fängelsebibliotek.

Faktum kvarstår dock att satsningar görs mer sällan på landets häkten där människor sitter isolerade under ibland ganska långa perioder. Behovet av förströelse är kanske som störst där. ■

I mars invigdes det nya häktet i Sollentuna. Frv Gunilla Ternert, chef region Stockholm, Gunnar Wretling, kriminalvårdschef Fri-vården Stockholm, Lars Nylén, generaldirektör, Hanna Jarl Källberg, kriminalvårdschef på häktet Sollentuna.

Godtyckligt tidningsförbud revs upp

UMEÅANSTALTENS BESLUT ATT förbjuda kriminalmagasinet Skurk har rivits upp.

Anstalten hade som enda anstalt i landet förbjudit det nya kriminalmagasinet Skurk eftersom tidningen bedömdes uppmåna till brott och motverka fångars återanpassning till samhället. Enligt Kriminalvården har varje anstalt rätt att göra sina egna bedömningar och fatta sina egna beslut om vilka böcker och tidskrifter som ska vara godkända. Det innebär i praktiken att en anstalt kan tillåta en tidning som en annan anstalt förbjuder. Men det innebär också att beslutet kan överklagas vilket en intern gjort i fallet med tidningen Skurk. Internen har även JO-anmält Umeåanstalten.

Bibliotekarien Anne Alenbro Lindström, stadsbiblioteket Umeå, har som arbetsuppgift att besöka häktet och anstalten i Umeå. Hon har svårt att förstå hur man kan förbjuda internerna att läsa det som är tillåtet att läsa i frihet. Skurk finns inte i bibliotekets bestånd men det finns andra böcker och tidskrifter som är bannlysta.

– Vi har exempelvis restriktioner kring utlån av *Mein Kampf* och nu senast även P-O Sännås bok om Hells Angels – en bok som jag själv tycker är fel att förbjuda eftersom den enbart beskriver en subkultur utan att glorifiera medlemmarna. Det är synd att det aldrig förs en dialog med biblioteket i samband med dessa beslut, säger Anne Alenbro Lindström.

Det var anstaltschefen Anita Eriksson som först fattade beslutet om ett förbud och senare drog tillbaka det samma efter att ha blivit kontaktad av Kriminalvårdens huvudkontor i Norrköping som bedömde att tidningen borde kunna passera.

– I mitt jobb ingår att granska varje bok och tidskrift. Det är svårt att i varje enskilt fall avgöra vilka böcker och tidskrifter som ska tillåtas eller inte, säger Anita Eriksson, som medger att hon överhuvudtaget aldrig tänkt tanken på att rådfråga biblioteket.

Tidskriften Skurk är ett slags motsvarighet till TV:s Efterlyst och Veckans brott. Redaktionen består av chefredaktör Raja Arlevin, som dömts till fem års fängelse för annonsbedrägeri, och kriminaljournalisten Dick Sundevall samt skådespelaren och före detta bankrånaren, Liam Norberg. Den nya tidskriften har även knutit fasta medarbetare till sig, exempelvis advokaten och fd riksdagsmannen Peter Althin (KD) och före detta länspolismästare i Stockholm, Gunno Gunnmo.

Frågan är om inte Umeåanstalts beslut är den bästa PR som denna något udda nykomling i tidskriftsfloran kan tänkas få.

ÅE

Bibliotek är värda att lyssna på
Inspirera, informera och inkludera!

 audioindex
SPEAKING ENVIRONMENTS

www.audioindex.se

Goda nyheter för alla bokälskare.

Möt oss i Visby!
11-13 maj

Vi är på plats i Visby under
biblioteksdagarna 11-13 maj.
Välkommen till vår monter.
Ett besök hos oss
kan löna sig!

Hos Eurobib Direct hittar du allt för att spara
böcker och därmed pengar.

Här finns marknadens bästa sortiment av bok-
plast, hjälpmedel och verktyg.

I vår nya katalog och i vår webshop hittar du
dessutom en komplett guide hur man gör.

Praktiska tips och råd som både nybörjare och
proffs kan ta till sig. Vi lovar att det lönar sig.

Just nu extra mycket eftersom vi lämnar 10%
rabatt på Economiplast och ekonomiplastremsa
(gäller under maj månad). Välkommen!

Eurobib[®] direct

**Hemsöborna?
Nä, den har vi inte,
men vi har en ny hemsida!**

Användarna vill ha böcker– personalen ny teknik

AV HENRIETTE ZORN

Vad är viktigt och mindre viktigt i ett bibliotek? Vad tycker användarna och vad tycker personalen och hur korresponderar deras respektive bilder med varandra och med verkligheten? Det är några av flera frågor som belyses i en ny rapport som Svensk Biblioteksförning har tagit fram.

RAPPORTEN HETER "Olika syn på saken", är skriven av Anna Kåring Wagman, utredare på Svensk Biblioteksförning, och är en analys utifrån data som SKOP samlat in. Genom att ställa användarnas bilder av biblioteket mot personalens bilder och även genom att ställa olika användargrupperns bilder av biblioteket mot varandra, hoppas man från Svensk Biblioteksförnings sida få fram ett underlag som kan bidra till en intern diskussion i biblioteksvärlden. Bakgrunden till rapporten är bla det faktum att andelen användare på biblioteken minskar men även en önskan om att kunna bidra till en större och bredare diskussion kring biblioteken och deras roll i framtiden.

Meningen är inte, menar Anna Kåring Wagman, att peka mot eller ge några färdiga svar – rapporten är ett försök att fördjupa och problematisera.

–Att andelen biblioteksanvändare minskar behöver inte betyda att det är något fel på biblioteken utan att användarna får behoven tillgodosedda på andra sätt. Alternativen till de tjänster som biblioteken kan erbjuda har förändrats de senaste tio åren, säger Anna Kåring Wagman.

Materialet i rapporten bygger på telefonintervjuer som gjorts med ca 800 användare (i vilken även icke-användare ingår) och 100 anställda på bibliotek. Användarna är indelade i tre kategorier utgående från hur ofta man tar del av bibliotekets service. I underlaget har man också ställt parametrar som tex kön, ålder, utbildning och inkomst mot varandra och jämfört olika brukargrupper. Rapporten kommer att presenteras på ett seminarium i samband med Biblioteksdagarna i Visby, men BBL har fått tjuvkika och ta del av de resultat som berör användare kontra personal.

I den delen har användare respektive personal fått ta ställning till ett antal påståenden om vad de anser vara viktigt på biblioteket. Utöver det har både användare och personal fått svara på hur väl de tycker att olika påståenden stämmer in på det bibliotek man oftast använder respektive arbetar vid. Det man är ute efter är alltså också att titta på hur förväntningarna eller bilden av biblioteket hos dessa två grupper förhåller sig till verklighetens bibliotek.

Om man då tittar på vad användarna generellt värderar som mycket viktigt när de använder bibliotek utkristalliserar sig ett tiotal punkter (bland de 30 frågor som man ställt) som samtliga prioriteras högt av användarna. Dessa kan grupperas i tre kategorier: personal, tillgänglighet och utbud.

Att personalen på biblioteket är **kunnig**, ger ett **bra bemötande** och att man **känner sig välkommen**, hamnar i nämnd ordning absolut i topp. Dygnet-runt öppna bibliotek utan personal må vara en succé i Veberöd men utifrån den här sammanställningen ingenting som användarna generellt sätter högt. Viktigast är att få möta en trevlig, men framför allt kunnig, person.

Näst viktigast enligt användarna, är sådant som hamnar i kategorin tillgänglighet, dvs **bra öppettider**, **lätt att hitta det man söker** samt att det är **lätt att komma till biblioteket**. Att biblioteket sedan har ett **bra utbud av böcker**, såväl nya som gamla, såväl allmänt populära som sådana som annars är svåra att få tag på, är den tredje viktigaste kategorin. Ett bra utbud av musik, film och TV- och datorspel hamnar sist på listan över det som anses vara viktigt på biblioteket. Möjligen därför att musik, film etc hittar man numera relativt lätt via andra vägar.

Användaren är av traditionellt snitt. På biblioteket →

→ vill han eller hon framför allt hitta böcker. Inte nog med det: Flertalet föredrar att biblioteket erbjuder en lugn och rofylld miljö (hamnar på plats 6 av 30) framför att biblioteket erbjuder en ”spännande och stimulerande miljö” (plats 22 av 30). Programverksamhet (teater, film, konst etc) och författarbesök hamnar också relativt långt ner på viktighetsskalan med undantag för aktiviteter för barn, som landar i mittfältet på listan.

Vad tycker då personalen, när de får svara på samma frågor? Generellt sett tycker de att allt är mer viktigt än vad användarna tycker. Mer specifikt tycker personalen ungefär som användarna när det gäller sådant som hör hemma i kategorin personal (kunnig, bra bemötande, välkomnande) och tillgänglighet (öppettider etc). Man är också överens med användarna om att ett bra utbud av TV-datorspel, musik, film etc inte är så viktigt på biblioteket. Även programverksamhet och författarbesök hamnar på listans undre hälft.

Men det finns också intressanta skillnader. Personalen är betydligt mer övertygad om vikten av ny teknik på biblioteket än vad användarna är.

Personalen rankar en bra hemsida högt, 83 % anser det vara mycket viktigt medan motsvarande andel hos användarna bara är 22 %. Personalen tycker också att det är viktigare än användarna att det finns bra möjligheter att använda internet på biblioteket. Till skillnad från användarna anser personalen att hemsida och internet är viktigare än ett bra utbud av nya och populära böcker. Och att ha ett bra utbud av böcker som kan vara svåra att få tag på andra ställen, anses tvärtom vad användarna tycker, inte vara särskilt viktigt.

Också när det gäller biblioteket som en mötesplats går meningarna isär. Över hälften av tillfrågad personal anser det mycket viktigt att biblioteket är en plats där man umgås med andra. Men den åsikten delas bara av knappt var åttonde användare. Slutligen en sista viktig skiljelinje mellan personal och användare: Personalen tycker att det är viktigare att biblioteket erbjuder en spännande och stimulerande miljö framför en lugn och rofylld dito. Bibliotekets användare tycker precis tvärtom: lugn och ro framför spänning och stimulans, och lugn och ro hamnar högt på viktighetslistan medan spännande och stimulerande hamnar ganska långt ner.

Stämmer då den bild användarna har av biblioteket med hur det faktiskt är och finns det en överensstämmelse mellan det man önskar och det man får?

Ja, i stort sett. Man tycker att biblioteket erbjuder lugn och ro snarare än en spännande och stimulerande miljö, man tycker att tillgängligheten är bra, miljön välkomnande och att man blir bemött på ett bra sätt. Mycket av det som användarna anser vara mindre viktigt på biblioteket spelar också de facto en underordnad roll på de bibliotek de oftast besöker. Det finns dock glapp mellan förväntningar och realitet både i positiv och i negativ riktning:

- Kunnig personal toppade listan över vad användarna ansåg vara mycket viktigt, närmare bestämt 69 % angav det. Men bara 52 % tycker att så är fallet på det bibliotek som man besöker oftast.

Det motsatta förhållandet, dvs där biblioteket överträffar förväntningarna, råder ifråga om biblioteket som en plats för möten och umgänge med andra:

- Endast 13 % rankade det som mycket viktigt medan 25 % instämmer helt i att ”man kan umgås på biblioteket”.

När man på motsvarande sätt jämför personalens svar över vad de anser vara viktigt och hur det faktiskt ser ut på biblioteket där de arbetar, korresponderar det ungefär på samma sätt som hos användarna – med avvikelser på några punkter där det glappar mellan vision och verklighet och vice versa:

- 62 % av personalen tex uppger att de tycker att det är viktigt med en spännande och stimulerande miljö men bara 18 % anser att så är fallet på det egna biblioteket.

- 83 % av personalen tycker tex att det är viktigt att biblioteket har en bra hemsida, 36 % instämmer helt i att det stämmer på det egna biblioteket.

- 54 % av personalen anser att det viktigt att man kan umgås med andra på biblioteket. 78 % har upptäckt att så sker.

Och självbilden hos kåren är det inget fel på. Man har stor tilltro till den egna kompetensen och till att man ger ett bra bemötande. Man är väldigt säker på att man är kunnig, trevlig och att användarna känner sig välkomna på biblioteket – mer säker än vad användarna är.

- 58 % av användarna instämmer tex helt i påståendet att de känner sig välkomna på sitt bibliotek. Att jämföra med personalen där 92 % (!) är övertygade om att användarna känner sig välkomna på deras bibliotek.

Vad kan man dra för slutsatser av detta? Ja, en är att användare och personal har olika syn på saken men att den inte är diametral på något sätt. Användaren vet ganska väl vad den vill ha ut av biblioteket och bibliotekarien vet också hur han eller hon vill att biblioteket ska vara. Användaren vill ha böcker, lugn och ro och det som mer och mer kommit att kallas en ”annan sorts vuxen”. Användaren vill ha mer av det den efterfrågar: mera öppet på biblioteket, fler böcker, mer kunnig personal etc.

Och bibliotekarierna sätter också det främst som användarna efterfrågar mest ifråga om tillgänglighet och bemötande etc. Men åsikterna går isär på några punkter när det tex gäller utbud (böcker eller teknik) och hur det ska vara på biblioteket (lugnt eller spännande)...

Efter att ha gått igenom de delar av materialet som BBL har fått ta del av frågar jag Anna Kåring Wagman hur hon tolkar resultaten. Hon menar att det inte finns något stöd i undersökningen för att användarna är missnöjda eller tycker att biblioteken har blivit sämre.

– Undersökningen öppnar för en diskussion kring användare kontra personal men också för frågor som tex bibliotekens roll i en politikerstyrd organisation. Möjligen visar undersökningen också att informationen om vad man kan göra på biblioteket är bristfällig. Det man inte vet att man kan göra, tex surfa på datorer, det efterfrågar man inte heller, säger hon. ■

”
Över hälften av tillfrågad personal anser det mycket viktigt att biblioteket är en plats där man umgås med andra. Men den åsikten delas bara av knappt var åttonde användare.

Starta och driva företag

Använd vår service och information

› Verksamt.se - nya företagarsajten

Samlad service och information från flera myndigheter på samma plats.

www.verksamt.se

› Starta företag - broschyren

Information och vägledning på svenska och engelska från sex myndigheter.

Finns hos myndigheterna

› Starta företag - checklistan

Gör din egen checklista på den nya företagarsajten verksamt.se.

www.verksamt.se/checklistan

› Starta företag-dagen

Föreläsare från sex myndigheter informerar om start av företag.
www.verksamt.se/starta-foretag-dagen

Känner du till Mina sidor på verksamt.se?

Har du e-legitimation kan du logga in på Mina sidor på verksamt.se.
Där kan du till exempel skapa en affärsplan och registrera ett företag.

 Arbetsförmedlingen

 Skatteverket

 Bolagsverket

TILLVÄXT
VERKET

 Försäkringskassan

 Tullverket

Användaren då – och nu

AV ÅSA EKSTRÖM

Liksom Skatteverket har sina skattebetalare och sjukhusen sina patienter, har biblioteken sina användare. En studie har nu gjorts om hur användaren skildrats i BBL genom åren.

ISIN MAGISTERUPPSATS *Vem är användaren?* i biblioteks- och informationsvetenskap som lagts fram vid Sociologiska institutionen vid Umeå Universitet, har Christoffer Lindström valt att titta närmare på artiklar som publicerats i Biblioteksbladet åren 1919–2010 för att ta reda på hur bibliotekarien talar om användaren. Det handlar om intervjuer där branschen själv i olika sammanhang uttalar sig om användaren och bibliotekets funktion. I tidigare forskning såsom Åse Hedmark och Jenny Hedmans *Vad sägs om användaren?* handlade det tex om att analysera hur tre tidskrifter valde att skildra det som sägs. Denna gång är det artiklar ur *en* tidning som undersöks men begränsat till tre tidsperioder: 1919–1926, 1966–1971 och 2005–2010.

I den första tidsperioden skildras intresset för böcker bland landsbygdsfolk. Det går att "identifiera de som går bakom plogarna och tänker lite mer, lite längre än vad övriga gör" och erbjuda läsecirklar till dem. Det gäller bara att lotsa denna grupp förbi "det erotomanska dravel, som läggs fram för den läsande mänskligheten" och istället ge dem den mer lämpliga litteraturen, skriver tex en artikelförfattare. Det handlar naturligtvis om folkbildning under denna tidsperiod. Fokus ligger på lärande i samband med skolan men även på det privata lärandet och självutveckling genom litteraturen. Lite oväntat pekas barn ut som biblioteksbesökare men även som kulturspridare. I samband med barns läsning varnas det för den direkt skadliga litteraturen som vänder sig till dessa, samtidigt som det konstateras att det är här verkliga möten med litteraturen sker. Skolbiblioteken har en självklar och viktig plats i sammanhanget. Användaren skildras som någon som har ett stort behov av att få hjälp och som behöver lotsas fram till att hitta den rätta litteraturen. Det finns en ständig risk att denna användare faller för sina frestelser efter "vämjliga flickböcker" som kan "fördärva smaken, förvirra omdömet och förgifta fantasin". Bibliotekarien ska se

till att biblioteket är en oas där moraliskt tveksam och farlig litteratur inte finns.

Under den andra tidsperioden, 1966–1971, sker en tydligare politisering och biblioteket utpekade som en viktig institution för samhället. Diskussioner om bibliotekets roll och vad man kan erbjuda samhället för tjänster diskuteras. Biblioteket ska inte enbart förmedla information utan gynna och underlätta kommunikation. Alternativ till den "dåliga litteraturen" ska erbjudas. Under den här tiden är användaren inte i lika stort behov av hjälp utan nu ska bibliotekarien följa med användaren och genom deltagande skapa en relation. "Biblioteket ska vara en syntes av det totala samhället med alla dess myllrande verksamheter". Det hävdas att biblioteken ska acceptera samhället som det är på gott och på ont, samtidigt som det finns de som argumenterar för att folkbiblioteket bör ta en offensivare hållning som opinionsbildare. När man talar om användaren är det inte skolning som är i fokus utan uppvaknande.

Under åren 2005–2010 har en stor förändring ägt rum. De diskussioner som förs handlar om vad biblioteket kan lära av användarna och inte tvärtom. Individentänkandet blir tydligt i att det är självklart att kunna delta, samverka och påverka. Delaktighet är garantin för att möta efterfrågan. Användarna deltar i biblioteksverksamheten på ett helt nytt sätt. När det byggs nya bibliotek är användarna med och utformar utseende och innehåll. Det är till och med så att det konstateras att bibliotekarien kanske inte alls är den som vet mest. Användaren skildras ofta som en individ med egna kunskaper. När det gäller bibliotekets funktion ska den inte reduceras till en tärande fritidssektor utan framhållas som en närande sektor som ger samhället välbefinnande. Det är nu det talas om olika försök för att mäta effekterna av verksamheten. Etablerade politiker intervjuas ofta i tidningen och uttalar sig om bibliotekets roll. Kommunikation är ett ledord och biblioteket ses som en viktig kanal mellan medborgare och samhällets institutioner. ■

Christoffer

Lindström: *Vem är användaren? En studie av framställningen utav biblioteksanvändaren och bibliotekets funktion i Biblioteksbladet mellan åren 1919 till 2010. Magisteruppsats i biblioteks- och informationsvetenskap vid Sociologiska institutionen, Umeå universitet 2011.*

Finns att ladda ned i fulltext på <http://bit.ly/h5t1bz>

Året är 1970 och politiska vindar drar genom samhällsinstitutionerna. Invigning av biblioteket i den omstridda förorten Skärholmen, söder om Stockholm. Sara Lidman samtalade "finstämt" om utställningen "Gruvarbetaren i blickpunkten", som premiärvisades söder om Norrbotten. Greta Renborg skrev för BBL:s räkning.

Hallå där... Jonas Söderholm, som ska tala om lånandets konsumtion på Biblioteksdagarna i Visby.

INTERVJU: HENRIETTE ZORN

Utan att avslöja för mycket om ditt seminarium, kan du berätta lite om lånandets konsumtion?

–Är just hemkommen från USA där jag har studerat ett par ”Tool lending libraries”, där man i folkbiblioteksregi lånar ut hammare, bormaskiner, stegar och hundratals andra verktyg. Detta spännande exempel på folkbibliotek med ett icke-traditionellt innehåll, vill jag såklart tala om. När man talar om saker som vi normalt inte är vana vid att se på våra bibliotek, blir det uppenbart hur biblioteksmodellen kan vara en resurs – bland flera andra – för konsumenter. Tanken i sig är givetvis inte ny. Vad jag vill tillföra är att försöka utforska vad detta lånande egentligen är.

Vad är din ingång till ämnet och varför intresserar du dig för aspekterna kring ”komplicerade relationerna mellan tillgång, konsumtion och hållbarhet”.

–Sett utifrån är det uppenbart att folkbibliotek tillför konkurrens på marknaderna, oavsett om biblioteken själva anser sig vara i konkurrens med andra aktörer. Det är lika uppenbart att lånande ställt jämte köpande, kan kopplas till hållbarhetsfrågor: miljöaspekten hittar vi bland annat i antal producerade exemplar, ekonomin och rättvisefrågan hittar vi i kostnaden för individen, den sociala aspekten i tillgängligheten, och så vidare. Det är alltså enkelt att konstatera att det finns kopplingar. Svårare blir det när man försöker bena ut de faktiska sambanden och effekterna. Personligen ser jag såklart väldigt positivt på bibliotek och lånande, annars hade jag haft väldigt tråkiga år av biblioteksforskning framför mig. Men har jag fog för att påstå att allt lånande är rakt av positivt ur ett hållbarhetsperspektiv?

–Pratar vi om det enskilda lånet kan man ju misstänka att, jo, det måste ju vara bra. Men lek med tanken att *allt* skulle gå att låna på bibliotek. Då är det inte så enkelt längre. Hur skulle det egentligen bli? Hur skulle det faktiskt i slutänden påverka samhället, ekonomin, och därmed oss människor? Det enda man, eller åtminstone jag, kan säga med säkerhet är att det skulle se väldigt annorlunda ut. Samhället skulle inte se ut så som vi känner det. Som det fungerar idag finns det alltså något slags outtalad men viktig dynamik mellan bibliotek, låntagare, kommersiella aktörer, media, politik – allt det som bär upp samhället. Vad blir då effekterna för exempelvis miljön när man tillför, tar bort eller föränd-

rar något i denna kompott? Mycket svårt att säga. Men intressant att diskutera!

Hur kan biblioteken vara en ”drivande aktör i att möta, påverka och skapa nya konsumtionsmönster”?

–Folkbiblioteket är sedan länge en väletablerad, väl fungerande och överlag uppskattad modell för att tillhandahålla saker. Alla intressenter tycks mer eller mindre överens om hur det fungerar och de flesta är mer eller mindre nöjda. Kriser i all ära, men de ständiga debatterna är ur ett historiskt perspektiv bara en del i den demokratiskt förankrade, evigt pågående process som en institution av folkbibliotekets karaktär måste vara en del av för att utvecklas. Till det hör, menar jag, att utforska vad framtiden kan vara för denna väletablerade infrastruktur där medborgare kan låna saker ur ett rikt och öppet bestånd.

–Jag utgår ifrån att folkbiblioteken idag har en betydande roll för konsumtionen av böcker. Vi påverkas gissningsvis av det faktum att det finns bibliotek även när vi köper böcker. ”Den här boken vill jag läsa” och ”den här boken vill jag ha”, är ju inte samma sak. Vilken potential finns då i biblioteken för att söka nya vägar att involvera sig i och påverka människors konsumtion? Med ”skapa nya konsumtionsmönster” menar jag att det inte bara handlar om att vara lyhörd, modern, reagera på befintliga utvecklingar. Jag föreslår inte att bibliotek bara ska stoppa in en massa nya saker som alternativ till kommersiella varor. Jag hoppas på biblioteken som framtida innovatörer och på spännande tider för oss låntagare.

Är det inte konstigt (i alla fall tycker jag det) att biblioteken i dessa miljömedvetna tider inte mera tryckt på och marknadsfört sig som ett klimatsmart alternativ? Vad tror du det beror på?

–Ja, det är konstigt. Biblioteken har nog inte tänkt på det. Man har jobbat på samma sätt så länge och att låna är det man gör på bibliotek, tycker man kanske, det är så självklart. Det tas liksom för givet och det finns heller inga teorier – i alla fall inte inom B&I – kring vad lånandet är och vad det står för.

–Överhuvudtaget tycker jag att man inte hör någonting alls från bibliotekshåll om varför man är bra. Kommer ärligt talat inte på en enda sak där jag som låntagare upplever att biblioteken tydligt visar sin betydelse. Letar man aktivt efter annonser, tryckta broschyrer eller andra former av reklam, så finns det säkert. Men →

Skolbibliotekarier – dra ert strå till stacken!

Samhällsförändringen, paradigm- och kunskapsskiftet gör det möjligt att vässa skolbiblioteken. Men det krävs att skolbibliotekarierna bidrar med att rusta sig och visa vilken viktig aktör man är.

AV ÅSA EKSTRÖM

I DEN NYA SKOLLAGEN (SFS 2010:800) som träder i kraft i sommar står "att alla elever oavsett om de går i kommunal eller fristående skola, ska ha tillgång till skolbibliotek. Detta gäller även särskolor och specialsolor och sameskolor". Låter alldeles utmärkt, men skrivningen lämnar öppet för tolkningar. Dessutom hävdar kritiska röster att man inte kan införa en ny lag utan att tillföra resurser för att nå målen. Men Fredrik Ernerot, projektledare och skolbiblioteksutvecklare i västra Göteborg, menar att skolbibliotekarier inte ska stirra sig blinda på detta utan inse att en reform innebär en chans och ett tillfälle att visa vilken viktig aktör man är.

– Det är först nu som man har börjat inse att pedagogiken på skolan inte enbart är lärarnas ansvar. Även om det inte står så mycket om biblioteken i den nya läroplanen, har vi en stor betydelse i skolan när det gäller informationssökning. Samarbete med andra, som exempelvis skolans IT-pedagoger, vässar vår spetskompetens ytterligare.

→ visa mig en enda målgrupp i ett enda offentligt sammanhang där individerna själva och på eget initiativ letar sig fram till marknadsföring eller till den typen av kommunikation, som det numera heter.

Nämner ett exempel på hur biblioteken skulle kunna vara en "drivande aktör" inom detta område?

– Här måste jag nämna verktygsbibliotek som exempel! Ur ett passivt perspektiv där man betraktar marknader, konsumtion och hållbarhet är väl verktyg knappast något som sticker ut, inte något som är mer angeläget än något annat. Men när jag nu börjar titta på hur ett folkbibliotek kan vara involverat i sitt närsamhälle och göra skillnad i människors liv genom att erbjuda en kombination av material och kunskap, tycks verktygsbiblioteket ha en fantastisk potential. Många av de låntagare som jag har intervjuat trodde knappt det var sant första gången de besökte verktygsbiblioteket, och flera menar att det mer eller mindre räddade deras liv. Den här sortens initiativ måste komma från biblioteken själva; de visar vägen, följer inte bara en redan inslagen väg. ■

Seminarieret "Den tillfällige ägaren: Bestånd och lånande för hållbar konsumtion" äger rum fredagen den 13 maj kl 10.40.

Fredrik Ernerot, som även är ordförande för Skolbibliotek Väst, har tillsammans med Cecilia Bengtsson, skolbibliotekssamordnare på Ekerö och ordförande för Skolbibliotek Öst, åkt runt och föreläst för sina kollegor i landet. Bägge har visat hur skolbiblioteket kan gå från att vara en verksamhet baserad på enbart bokutlån till att bli en viktig pedagogisk verksamhet och resurs för eleverna och lärarna på skolan. I Göteborg skriver man in skolbiblioteken i biblioteksplanen och gör en grundlig översyn av biblioteksstrukturen i staden. Där ingår skolbiblioteken som pedagogisk resurs och läsförmedlare. Staden har även en skolbiblioteksentral i stadsdelsförvaltningen Frölunda som bidrar till att utveckla och ge service åt skolbiblioteken. Verksamheten finansieras av samtliga stadsdelsförvaltningar i Göteborg – något som kanske fler kommuner och regioner borde ta efter. Fredrik Ernerot menar att samverkan är centralt i sammanhanget för att kunna utveckla skolan. Men även skolbibliotekarierna måste våga förändra och dra sitt strå till stacken.

Både Cecilia Bengtsson och Fredrik Ernerot menar att skolbibliotekarierna måste sätta sig in i kursplanerna och visa rektor hur eleverna kan klara kunskapsmålen.

– Rektorerna är rätt ensamma med sina kursplaner och ofta okunniga om skolbiblioteken. De inser helt enkelt inte att bibliotekarierna kan bidra till att minska den digitala klyftan genom att lära elever och lärare om källkritik, upphovsrätt och informationssökning, menar Fredrik Ernerot.

Bägge hoppas nu att skollagen kommer att innebära att Skolverkets skolinspektörer inkluderar skolbiblioteksområdet vid sina granskningar, något som också kan bidra till en statushöjning av skolbiblioteket.

Om man verkligen vill ha en skola i framkant och menar allvar med talet om att förbättra skolan är det bara att satsa på kompetens. Skolbibliotekarier pratar ofta om informationskompetens vilket är en central del i den digitala kompetensen. Det är värt att investera i om man på allvar verkligen vill motverka digitala klyftor och förbättra läsförståelsen hos skoleleverna. ■

Under Biblioteksdagarna i Visby håller Fredrik Ernerot och Cecilia Bengtsson i seminarieret "Från Deje till Shanghai", om skolbibliotekens möjligheter och pedagogiska funktioner nu och i framtiden. Torsdag 12 maj kl 13.30.

Ännu en *ommöbleringsutredning?*

En ny litteraturutredning ska analysera litteraturens ställning i Sverige i dag, kartlägga villkoren för kvalitetslitteraturen samt främja läsandet. I fokus står skola och bibliotek. BBL gör en tillbakablick till förra gången boken utreddes.

AV HENRIETTE ZORN

Fokus på barn och läsfrämjande var det för 14 år sedan när den förra litteraturutredningen gjordes och det är det också denna gång. Det lär det antagligen också vara nästa gång det görs en litteraturutredningen.

DET ÄR FJORTON år sedan sist och det är dags igen – för en litteraturutredning. Då, 1997, presenterades den breda översynen av litteraturområdet i betänkandet *Boken i tiden* (SOU 1997:141). Då var förutsättningarna trettio färsk miljoner, kort om tid samt en rad på förhand inbyggda begränsningar – tex fick bokmomsfrågan inte diskuteras.

Betänkandet fick författarna att jubla, bokhandlarna att applådera och de större förläggarna att knorra. Från bibliotekens sida var man i stort sett nöjd även om de förslag som berörde bibliotekens verksamhet i stora delar var kompromisser.

Och nöjd kunde man kanske vara eftersom det var biblioteken som – direkt och indirekt – kammade hem storkovan av de trettio miljonerna:

- Distributionsstöd av litteraturstödda titlar till bibliotek, 10,5 miljoner.
- Stöd till katalog över de litteraturstödda titlarna samt

stöd till läsfrämjande verksamhet i samarbete mellan bibliotek och bokhandel, 1,5 miljoner.

- Barnbokskatalog för spridning bla till bibliotek, 2 miljoner.

• Läsfrämjande åtgärder för barn under tio år med betoning på barnbibliotekskonsulenternas arbete, 3 miljoner (en förstärkning av de två statliga stöd som inrättades 1997 för att stimulera barns och ungas läsning: 25 miljoner för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek samt 5 miljoner i engångsanslag till särskilda insatser för att stödja läsning bland barn och ungdomar).

- Försöksverksamhet med kulturtidskrifter på bibliotek, 0,5 miljoner.

Allt detta kunde ju onekligen tolkas som en satsning på biblioteken men det kunde också ses som en reprimand från utredningens sida hur biblioteken skötte sin verksamhet. "En ny generation bibliotekariéer som tappat

all känsla för skönlitteratur", "...som tar sin uppgift lite för självgett", yttrades tex i en paneldiskussion kring bokutredningen när det begav sig.

Hur det än förhöll sig med den saken: staten ansåg sig nödsakad att intervensera för att den "goda litteraturen" skulle nå biblioteken och införde ett distributionsstöd för att den statligt stödda litteraturen skulle finnas på biblioteken. Syftet med förslaget – en modifierad variant av den statliga inköpsordning för nytutgiven litteratur som tillämpas i Norge – var att dra fram dessa böcker från en undanskymd tillvaro i förlagens lager till en mer synlig i bibliotekens hyllor.

Och det kan man ju verkligen fråga sig: blev utfallet enligt intentionerna? Sakkunnig i utredningen för Sveriges Allmänna Biblioteksförenings räkning var Joneta Belfrage och hon var skeptisk till förslaget vilket hon också försökte förmedla till utredningen. Istället för böcker hade man önskat sig pengar: "Det stora problemet är att få böckerna lästa och för att få böckerna lästa måste vi ha mera resurser till personal...".

Fokus i utredningen från 1997 låg på satsningar på

barnlitteratur och läsfrämjande åtgärder och det gör det i stort sett i den kommande utredningen också och förmodligen i alla framtida litteraturutredningar. För eftersom man aldrig backar upp alla tjugiga slutsatser och fina ambitioner på detta område med de pengar som krävs, händer det väldigt lite. Sett i backspegeln sedan förra utredningen har läget till förvårrats: Skillnaderna mellan olika gruppers läsvanor ökar och läsförståelsen har minskat, inte minst bland unga pojkar.

Direktiven till den kommande utredningen gör klart att staten inte kommer att tillföra några nya pengar utöver det stöd som går till litteraturen idag (cirka 127 miljoner i senaste budgetpropositionen). För varje förslag som kostar mer måste utredarna föreslå finansiering. Det man i princip då har att se fram emot är ännu en ommöbleringsutredning.

Fokus i den kommande utredningen ligger alltså på att öka läsandet bland unga och att främja ett brett utbud av kvalitetslitteratur. Men även författarnas villkor kommer att beröras, liksom bok- och tidskriftsmarknaden samt bibliotekens roll när det gäller att främja läsning och sprida kvalitetslitteratur och vidare om det krävs förändringar i de statliga stöden till biblioteken. Utredarna har också i uppdrag att kartlägga hur samverkan mellan skol-/folkbibliotek och pedagoger kan stärkas ifråga om litteratur i undervisningen och sist och slutligen: pröva om det finns behov av att stärka skolbibliotekets ställning och föreslå ”relevanta insatser”.

Just skolbibliotekens situation var något man tog ganska lätt på i utredningen från 1997 – anmärkningsvärt med tanke på allt krut som satsades på läsfrämjande åtgärder för barn. Man kan ju hoppas att utredningen denna gång presterar något mer än att elegant förbigå skolbiblioteken i svepande ordalag.

I direktiven finns även uppdraget att föreslå vilka statliga insatser som bör göras för att möta de utmaningar som teknikutvecklingen för med sig. Här ser man framför sig att e-boksfrågan tas upp och möjligheter för biblioteken till förbättrad tillgång. Hoppas kan man ju: Lena Adelsohn-Liljeroth har tidigare aviserat att detta är något som bokbranschens parter ska göra upp sinsemellan. Å andra sidan har utredarna faktiskt uppdraget att bedöma om läsplattor, e-böcker och den digitala utvecklingen i stort, innebär att bredden i utbudet och tillgången till kvalitetslitteratur minskar.

En annan stötesten – en som det kan bli liv och kring – blir utredarnas uppdrag att föreslå hur ”större effektivitet och transparens” kan uppnås ifråga om bibliotekersättningen till författarna. Vidare ska utredningen se över förhandlingsordningen mellan staten och upphovsmännen, dvs Författarfonden, och begrunda om den är ”tidsenlig” eller om den kan ersättas med något nytt system.

De senaste förhandlingarna mellan staten och Författarfonden kring nivån i bibliotekersättningen har strandat och medling pågår.

Liksom fallet var i utredningen från 1997 finns det även i denna utredning på förhand inbyggda begränsningar: e-boksmomsen och upphovsrättsfrågor är inte föremål för utredning.

Litteraturutredningen ska presentera sina förslag senast den 1 september 2012. Lite längre tid har man på sig än förra gången litteraturen utreddes, då under Anna-Greta Leijons beskydd.

I dagens tappning ska kommittén ledas av fd riksbibliotekarie och riksarkivarie Tomas Lidman, kulturjournalisterna Annina Rabe och Johanna Koljonen samt hjärnforskaren Martin Ingvar.

I korthet ska Litteraturutredningen:

- Analysera litteraturens ställning idag, identifiera utvecklingstendenser.
- Analysera vilka utmaningar den tekniska utvecklingen, bland annat e-böcker, medför och om stödssystemen behöver ändras för att möta dem.
- Analysera hur läsandet utvecklas i olika grupper och föreslå åtgärder för att öka intresset för böcker hos särskilt lässvaga grupper.
- Analysera litteraturens ställning i skolan och komma med förslag på hur läsningen kan stärkas i förskolan, grundskolan och gymnasiet.
- Analysera folkbibliotekens roll och pröva om skolbibliotekens ställning behöver stärkas och i så fall föreslå åtgärder.
- Analysera villkoren för författare och andra upphovsmän på litteraturens område och se över fördelningen av bidrag och stipendier.
- Titta på hur bokmarknaden fungerar med perspektiv både bakåt och framåt i tid samt se över de statliga stödordningarna för utgivning och spridning av litteratur och eventuellt hur dessa kan förändras. Titta på mångfalden i utgivningen samt tillgången till översatt litteratur.
- Se över tidskriftsstöden.
- Föreslå insatser för att stärka och främja det internationella utbytet av litteratur. ■

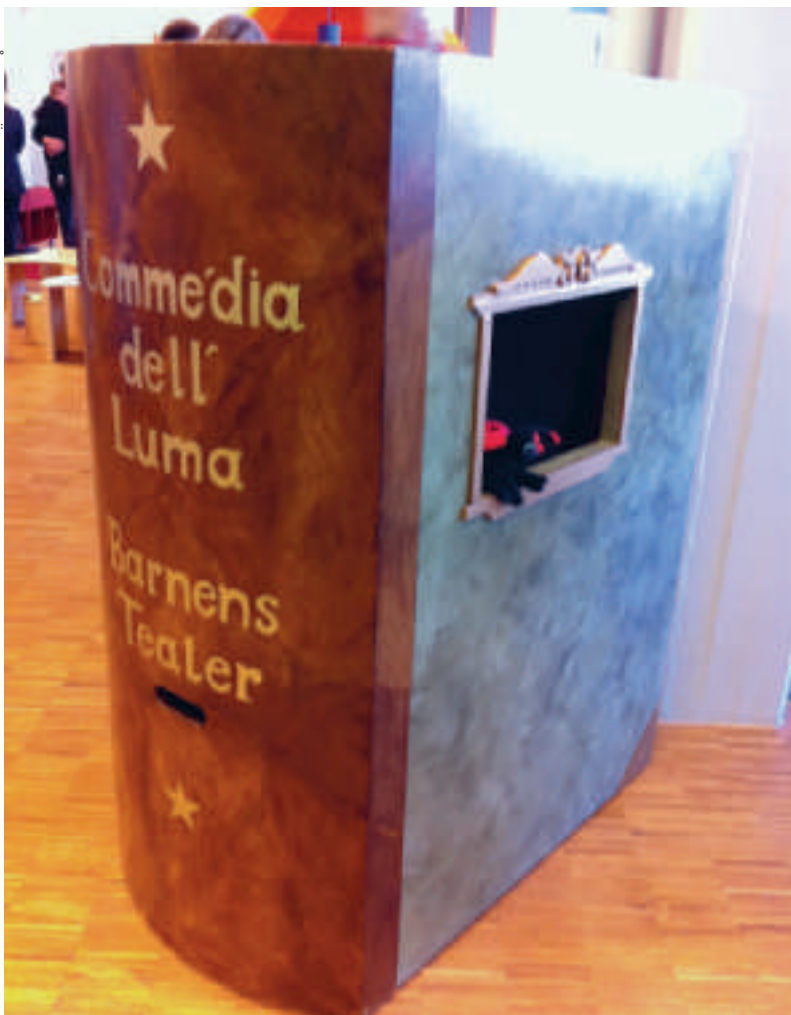
Från lampfabrik till växthus

FOTO ÅSA EKSTRÖM

Luma bibliotek i Hammarby sjöstad har fått nya, större lokaler i den gamla lampfabriken. Barnkonventionens tankar genomsyrar biblioteket.

FOTO ÅSA EKSTRÖM

Barnens egen dockteater – en bok!

BIBLIOTEKET I HAMMARBY Sjöstad i Stockholm invigdes 2003 i den gamla Lumafabriken. Ett sjönära och litet bibliotek vars kostym om 240 kvadratmeter snabbt blev för trång med tanke på alla nyinflyttade barnfamiljer i området. 100 meter längre bort har man nu, åtta år senare, flyttat in i tre gånger så stora lokaler i den gamla glödlampsfabriken. Det nyinvigda biblioteket ska bland annat satsa på att lära barnen att tänka på sina rättigheter och på miljön. Barnkonventionens tankar har en framträdande plats i biblioteket och bibliotekets nya interiör är mer anpassad för områdets alla barnfamiljer. Det finns till och med en bistro vägg i vägg med biblioteket. Barn har varit med och utformat de olika miljöerna i biblioteket. I de generösa lokalerna kliver man rakt in i barnavdelningen och längs ena väggen finns den numera obligatoriska barnvagnsparkeringen. De studierum som tidigare efterfrågats har nu skapats. Biblioteket håller öppet 36 timmar i veckan och här finns ca 17 000 volymer till utlåning. Barnens egen dockteater kliver man in i genom en bok. Dagstidningar får man sitta och läsa i via PressDisplay och man kan även läsa i Laptop-baren.

Enhetschefen för Södra Lära vid Stockholms stadsbibliotek, Giovanna Jörgensen, betonade vid invigningen att det är ett familjebibliotek med stora "tillsammansysor" och att man "nu går från en gammal glödlampsfabrik till att vara ett växthus" i och med satsningen på lek för att lära. Bland annat kommer man att anordna leksaksbytarbasar och arrangera workshops på teman som hållbarhet och barns rättigheter i samarbete med Retoy, Unicef, Fabège och Playing for Change. Biblioteket kommer även att samarbeta med leksaksföretaget Brio.

–Det handlar om att lyfta fram "hållbara" leksaker, som framställs på ett mindre miljöbelastande sätt och också på ett etiskt försvarbart sätt. Man kan säga att de visar på alternativ till plastleksaker framställda i Asien och transporterade hit, säger Giovanna Jörgensen.

Huvudstadens kultur- och fastighetsborgarråd Madeleine Sjöstedt (FP) invigde det nya biblioteket genom att blåsa såpbubblor tillsammans med inbjudna barn och Stockholms stadsbibliotekarie, Inga Lundén, tackade stadens politiker för satsningen på bibliotek.

ÅE

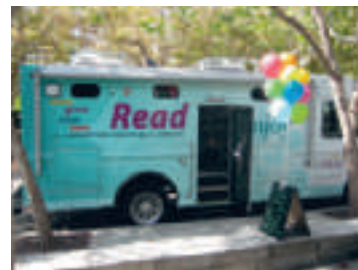
San Francisco Public Library. Bibliotekets atrium, som är byggnadens kärna löper i en öppen lösning genom sex våningar och slutar i en glastakskonstruktion som för tankarna till en mussla och Stilla havet.

Vänner och lobbyister byggde detta bibliotek...

AV ELSEBETH TANK

Den ekonomiska krisen i USA har slagit och slår fortfarande hårt mot biblioteksväsendet. Elsebeth Tank åkte på studieresa till Kalifornien och slogs av hur olika de politiska och ekonomiska villkoren för biblioteken är.

VILLARAIGOSA ÄR INTE namnet på ett katalanskt pensionat utan på en borgmästare i Los Angeles, som sägs vara besatt av tanken på att ha fler brandmän och poliser på gatorna. I en svår ekonomisk kris har hans politiska prioriteringar lett till alarmerande nedskärningar på stadens folkbibliotek. 328 tjänster har tagits bort under 2010, 28 % av personalen har avskedats och LA:s politiska ledning har drivit igenom 5-dagars öppethållande. Detta är ett särskilt hårt slag eftersom 7-dagars öppethållande har varit något av ett varumärke för nordamerikansk biblioteksstandard och →

Bokbussen – som i nuläget hör till Mountain View Public Library – är finansierat genom en donation på 200 000 dollar från Google som också har sitt huvudsäte i Mountain View,

→ -stolthet i många år. Nu är biblioteken stängda söndagar och måndagar.

Brutaliteten i budgetprioriteringarna har förstås skakat om USA:s biblioteksanställda men också skapat vrede och debatt bland folk i allmänhet. Med tanke på den utbredda fattigdomen i stora delar av staden, finns det en välgrundad rädsla för mindre lyckade kulturella och sociala konsekvenser för LA.

I USA har förra årets offentliga samtal präglats av en fortsatt ekonomisk hårdsmälta. De offentliga kassorna saknar svindlande summor. Kalifornien, som jag besökte i februari, saknar 20 % av budgeten för budgetåret 2011–2012. På grund av tidigare års besparingar i Kalifornien är folkbiblioteken redan historia i vissa av de glest befolkade nordliga länen.

Det nya budgetspelet från Kaliforniens guvernör bygger på en bruttolista med fler än 100 förslag till offentliga besparingar, bland dem förslag om att låta kommunerna överta det fulla budgetansvaret för biblioteksdriften. För några kommuner kommer konsekvensen bara att bli ännu en irriterande nedskärning på biblioteksområdet, för andra kommer det att betyda nedläggning.

Enstaka rika kommuner längs Stillahavskusten kan dra nytta av kapitalstarka entreprenörer med sinne för fri tillgång till kultur och kunskap. Google erbjöd till exempel City of Santa Clara/City of Mountain View att betala för en ny bokbuss när den gamla inte längre kunde köra. Förslaget kom från Googles egna medarbetare, som inte ville vara utan sin bokbuss.

Över hela USA har budgetförhandlingarna fått sinena att koka. Offentligt anställda demonstrerar och lägger ner arbetet, bland annat i Wisconsin där den politiska ledningen har föreslagit att fackföreningarna ska framtas sin kollektiva förhandlingsrätt. Det är en metod för att få ner lönerna och öka de anställdas egna inbetalningar till pensionen!

Den bekymmersamma ekonomin sätter avtryck i utbildnings- och biblioteksdiskursen. När jag går in i det stora huvudbiblioteket på Civic Center Plaza i San Francisco är det med en förväntan om att möta ännu en variation på nedskärningstemat i samtalet med Luis Herrera, The Library Director himself.

Som traditionen bjuder för högre chefer, residerar Luis Herrera på biblioteksbyggnadens sjätte och översta våning i ett formidabelt hörnkontor. Inredningen är exklusiv och de stora fönsterpartierna ut mot medborgarplatsen skapar ljus och en känsla av lätthet. Utsikten säkrar också ögonkontakt med den lokala makten i rådhuset och det asiatiska museet (tidigare huvudbibliotek) som liksom huvudbiblioteket gränsar till medborgarplatsen.

Vi sitter vid den ena änden av ett stort blankpolerat

bord, på bekväma stoppade stolar, förmodligen de enda mjukare möblerna i hela biblioteket. Åtminstone lägger jag senare märke till att de 2 000 sittplatser som biblioteket erbjuder sina besökare, alla är gjorda i trä utan förmildrande omständigheter. Och det är säkert utmärkta sittplatser, men inte sådana man somnar på eller intar mer avslappnade positioner i. Kanske är det ett uttryck för ett lite traditionellt sätt att tänka kring hur biblioteksrummen används. Det kan också vara ett medvetet val för att hindra att områdets många hemlösa slår läger i biblioteket. Hemlösa finns i stort antal, både utanför och inne i biblioteket. De är till synes välkomna och accepterade, men kanske finns det ändå ett behov av att dra en osynlig gräns.

Luis Herrera serverar kaffe från ett pentry på kontoret. Stämningen är avslappnad och tillmötesgående och ledningen på San Francisco Public Library – Luis Herrera har även bjudit in sin biträdande chef – verkar inte på något sätt vara anfäktad av missmod, handlingsförlamning eller bekymmer för framtiden. Tvärtom!

San Francisco är mycket intressant (även) som biblioteksstad. Varumärket är: en tolerant, transparent och tillgänglig stad. Staden kan kalla sig en ”minority majority city”, en stad där mer än 50 procent av befolkningen talar andra språk hemma än det språk den största minoriteten talar. I San Francisco är fördelningen: 45 procent engelsktalande, 30 procent kinesiska och 15 procent spanska. Det finns också en ansevärd grupp rysktalande utöver de övriga omkring 45 språk som talas i San Francisco.

Under senare år har biblioteket alltmer medvetet satsat på att dra till sig personal som talar två språk eller fler. Språkkapaciteten ökar successivt genom medvetna rekryteringar när tjänster blir lediga. Det upplevde jag när jag besökte biblioteksavdelningarna i China Town och i Japan Town, där jag möttes av både kinesisk/amerikansk och japansk/amerikansk personal, som gav ett väldigt kompetent intryck. I huvudbibliotekets voluminösa internationella avdelning hälsade även en äldre kinesisk herre på mig; som kinesisktalande frivillig-arbetare satte han upp böcker och höll ordning i samlingarna.

Det är en styrka att ha många tvåspråkiga medborgare och biblioteket arbetar både med att ge det enskilda språket näring och att stärka ett tvärgående kulturperspektiv och därmed öppna för ömsesidig förståelse. Målet är att säkra både en djupt förankrad mångfald och gemensamma referensramar.

Ansträngningarna kommer fint till uttryck i bibliotekens generösa programverksamhet och inte minst i marknadsföringen av densamma! ”At the Library –

Events and Happenings at the San Francisco Public Library”, är ett imponerande program som publiceras varje månad – tryckt och på nätet. Här finns en spännvidd från seriösa kurser i marginella biblioteksfinesser som till exempel söktekniker inom särskilda fackområden på kantonesiska, till balettevents på huvudbiblioteket och mer vardagliga vegetativa gör-det-själv-aktiviteter, som till exempel tillverkning av ett speciellt japanskt bakverk på filialen i den japanskdominerade stadsdelen.

I en tid när tendensen på folkbibliotek i hög grad handlar om att skapa rum för mer nyttigt lärande och fler kommunadministrativa serviceuppgifter, upplever jag San Francisco som en biblioteksöas med fokus på utveckling av andra, och mer livgivande, bastjänster.

Men hur har de råd med alla dessa programpunkter? vill jag veta. Och svaret är vänföreningen, en central ”non-profit”-organisation, som är en stor bidragsgivare. Det är vänföreningen, ”Friends of San Francisco Public Libraries”, och inte biblioteket som lockar till sig fondmedel och som därtill samlar in pengar genom diverse aktiviteter. Alla möbler på huvudbiblioteket har finansierats av bibliotekets vänner, liksom kostsamma offentliga kampanjer samt i stort sett all programverksamhet på alla folkbiblioteken i San Francisco. Vänföreningen har sin egen hemsida, en särdeles stark styrelse och en egen VD!

Det finns många paralleller mellan Los Angeles och San Francisco – därför frågar jag Luis Herrera: Varför tycks ändå de politiska och ekonomiska villkoren vara så olika?

Herrera framhåller två faktorer som förklaring. Först och främst det faktum att man i San Francisco traditionellt har haft ett tätt, förtroligt och strategiskt betydelsefullt samarbete med sin vänförening. Den har hela tiden varit med och tagit på sig stora politiska uppgifter som biblioteket inte självt hade kunnat göra utan att ha blivit beskyllt för politisering.

I vänföreningens ledning finns fantastiskt duktiga advokater och professionella lobbyister. Dessa har verkat för att San Francisco-borna fyra gånger vid lokala omröstningar under senare tid, och med en överväldigande majoritet, har godkänt förslag om betydande extra bidrag till finansiering av stora och årslånga projekt för stadens biblioteksutveckling.

Genom lokala omröstningar har man skaffat mer än 100 miljoner till renovering av samtliga biblioteksfilialer och samlat in pengar till finansieringen av ett nytt huvudbibliotek. Den senaste stora biblioteksomröstningen i San Francisco vann man 2007 när det antogs en stadga som säger att 2,5 cent av varje 100 dollar staden inkasserar i skatt i samband med fastighetsförsäljning ska tillfalla biblioteket. Det inbringar omkring 45

miljoner dollar extra årligen 2007–2022, utöver driftsanslaget på omkring 42 miljoner kommunala dollar.

Det är praxis i amerikanska städer att man folkomröstar om budgetprioriteringar. Så även i LA men här förlorade biblioteket omröstningen 2009/2010. Herrera menar att det kan skyllas på en kombination av en dåligt gjord hemläxa och dålig tajming.

Dåligt gjord hemläxa betyder i det här fallet för svag lobbyaktivitet och en bristande förmåga att övertyga. I det sammanhanget betonar Herrera sin egen ledningsprioritering att löpande hålla stadsledning och befolkning informerade om effekten av bibliotekens verksamhet. Det sker genom att ha stort fokus på ”community benefit studies”; genom dem förses alla stadsdelar med en tydlig dokumentation av det värde biblioteket tillför invånarna i varje enskild stadsdel. Man ser att man får ”bang for the buck”! och det skapar en positiv grundinställning till biblioteket!

Ska anställda idag kunna annat än för tio år sedan? I så fall vad och hur arbetar man med kompetensutveckling?

Det är särskilt två kompetenser som Herrera anser vara nödvändiga att utveckla. Det ena är projektledning och det andra är ledning av förändringsprocesser. Utöver det är engagemanget hos alla anställda ett måste för att kunna lyckas. Man arbetar aktivt för att bryta ner ett snävt stuprörstänkande till förmån för ett bredare och mer tvärgående sätt att lösa uppgifter. I övrigt är det viktigt att chefer på olika nivåer deltar i kompetensutveckling.

Lite överraskad blir jag av att höra att ledningen varje månad prioriterar två timmar för möten med fackföreningsrepresentanter. Denna inställning faller utanför den stereotypa bilden av USA. Å andra sidan är San Francisco med omnejd unikt som ett starkt ”labor land”.

Att vara chef för biblioteken i San Francisco låter som en komplex utmaning. Jag frågar vilka kvalifikationer en ”state of the art”-bibliotekschef bör ha?

Luis Herrera ägnar frågan en stunds eftertanke och nämner sedan fyra krav:

- Förmåga att tänka framåt och en god uppfattning om trender – samhällsmässiga och ekonomiska – i ett 5–10-årigt perspektiv samt politisk fingertoppskänsla.
- Förståelse för sina egna begränsningar kombinerat med en förmåga att omge sig med riktiga talanger – hitta människor som är klokare än man själv är.
- Se till att de anställda får stöd så att de kan växa och utveckla sin kreativitet.
- Sinne för att etablera bra partnerskap och själv vara en attraktiv partner. ■

Texten har översatts till svenska av Eva Jönsson

Upprop för ett nationalbibliotek med generösa öppettider

VI ÄR DJUPT oroade över att Kungliga biblioteket reducerat sina öppettider. På Sveriges nationalbiblioteks hemsida kan man läsa att: "KB ansvarar för att bevara det nationella kulturarvet genom att samla in, bevara och tillhandahålla det svenska trycket. Det innebär att vi gör det möjligt att läsa och studera allt som trycks eller publiceras i Sverige, bland annat böcker, tidskrifter, rapporter, dagstidningar, handskrifter, kartor, bilder, affischer, musiktryck och vardagstryck som till exempel postorderkataloger och teaterprogram."

Som synes är det ett unikt och svårtillgängligt material som KB ansvarar för. Uppdraget är komplicerat, bland annat i ljuset av att även det digitala materialet numera ingår. Tillgängliggörandet av detta är angeläget, men även tryckt material och handskrifter är väsentliga om man betänker det ökade intresset för ämnen som historia, bokhistoria, typografi och förlagsvetenskap. Trots allt är det bibliotekets fysiska samlingar som utgör kärnan – kasta inte ut barnet med badvattnet!

På grund av ett kraftigt sparbeting har vårt nationalbibliotek blivit tvunget att reducera öppettiderna (något som Olle Wingborg uppmärksammade i DN 29/1 2011). Vi förstår att resurserna är begränsade, men anser att det är mycket olyckligt när man väljer att prioritera ner tillgängligheten i ett bibliotek, vars verksamhet har som en av sina huvuduppgifter att "främja infrastrukturen i det svenska forskarsamhället" och särskilt vara ett forskningsbibliotek inom humaniora och samhällsvetenskap. Forskare inom humaniora är ett tåligt släkte och de praktiska problemen som KB:s begränsade öppettider medför förbigås förvånande med tystnad även av forskare som är absolut beroende av KB:s tjänster. Om man företar dyrbara resor för att besöka Stockholm och KB bör man också kunna få mesta möjliga utbyte av sina mödor. I detta resomang vill vi också inbegripa amatörforskare, journalister, mediemänniskor och hembygdsforskare, som även de ofta utnyttjar KB:s rika och unika samlingar.

Men besöken på KB kan inte längre göras utan noggrann planering. Att KB:s öppettider inskränkts på kvällar och lördagar (både vanlig expedition och specialläsesal) är i hög grad ett problem för forskare från områden utanför stockholmsregionen eller för dem, som av olika skäl bedriver sin forskning på fritiden. De personer som uppehåller ett heltidsarbete har som det ser ut nu inte en rimlig chans att ta del av KB:s samlingar.

Det kan inte vara meningen att det bara är frilansare, personer med forskningsbidrag eller pensionärer som bereds möjlighet att fördjupa sig i vårt kulturarv. Inte minst i ljuset av att de audiovisuella medierna nyligen fått en forskarexpedition vid Humlegården behövs det i stället utökade öppettider.

Om man jämför möjligheterna att fördjupa sig i KB:s samlingar med Carolinabiblioteket i Uppsala, förbluffas man över skillnaderna. På KB kan man sitta sammanlagt 53 timmar i veckan, i specialläsesalen 41 timmar (under de tre sommarmånaderna än mindre), medan det i Uppsala finns möjlighet att sitta i läsesal, ta del av öppet magasin osv i dryga 70 timmar under en vecka. Stockholms stadsbibliotek har öppet både lördag och söndag och tillvaratar dessutom den viktiga kvällstiden genom att ha öppet till klockan 21 fyra dagar i veckan då KB slår igen sina portar redan klockan 19. Det kan låta som en sifferexercis, men varje enskild timme som en tillrest besökare förlorar är också en förlorad möjlighet för biblioteket att fullgöra sitt uppdrag.

Tillgängligheten till KB:s fysiska samlingar är en riksangelägenhet som bör lyftas fram på ett helt annat sätt än som sker för närvarande. KB är vårt gemensamma minne. Forskare med undervisning och heltidsanställda som är bundna av sina arbetsscheman på de alltmer pressade arbetsplatserna är uppriktigt oroade. I ett modernt kunskapssamhälle ser vi det som en demokratisk rättighet att *alla* forskare ska beredas möjlighet att utnyttja det gemensamma kulturarvet i form av nationalbibliotekets samlingar och som en kompetens- och utvecklingsfråga för att Sverige ska kunna behålla något anseende som kultur- och kunskapsnation. Kultur- och utbildningsministrarna borde tillsammans inse att KB:s utökade ansvar för biblioteksområdet även borde gälla de egna samlingarnas tillgänglighet.

GUNNEL FURULAND,

bibliotekarie och fil. dr i litteraturvetenskap

GUNNEL STENQVIST,

fd departementsråd och ordförande i Årstasällskapet för Fredrika Bremer-studier

LENA TÖRNQVIST,

fd:re bibliotekarie, medlem av Astrid Lindgren-sällskapet styrelse

OLLE WINGBORG,

bibliograf, hedersledamot i Dalarnas Biblioteksförbund och ledamot i Smålands Akademi

"Det kan låta som en sifferexercis, men varje enskild timme som en tillrest besökare förlorar är också en förlorad möjlighet för biblioteket att fullgöra sitt uppdrag."

”Jag tänker på biblioteken”

–Malene Jensen om forskningsbibliotekens osynlighet

DET ÄR FANTASTISKT ATT folkbiblioteksdebatten kommit igång på allvar de senaste åren men det är lätt att glömma att även folkbiblioteken innebär en norm. När vi säger ”bibliotek” och ”bibliotekarier” menar vi oftast folkbibliotek och folkbiblioteksbibliotekarier, trots att det faktiskt finns fler typer av bibliotek, med andra utmaningar och möjligheter inför framtiden.

Jag tänker särskilt på universitets- och högskolebiblioteken. Hur hittar de sin identitet och hur påverkas deras verksamheter av ett föränderligt informationssam-

hälle där nya tekniker för att sprida kunskap och information, politiska direktiv, internationella trender och användares krav har förändrats kraftigt under de senaste decennierna?

Även benämningen för biblioteken ifråga kan i sig tolkas som någonting problematiskt. Vi kan kalla biblioteken för högskole- eller universitetsbibliotek, men även för forskningsbibliotek. Men forskning bedrivs inte bara vid lärosäten, och är förresten inte de här biblioteken främst till för studenterna? Den grundläggande högskoleutbildningen ska ju ge studenter förmågan att göra självständiga och kritiska bedömningar och ett bra bibliotek anses vara en viktig förutsättning för att hög kvalitet ska nås i

verksamheten. Ändå bedöms lärosäten idag allt mer utifrån hur många publikationer som publiceras där och hur framgångsrik forskningen bedöms vara – alltså måste biblioteken samtidigt som de är studentcentrerade stödja sina forskare både vad gäller informationstillgång i allmänhet men också ifråga om hur forskarna kan maximera sin egen synlighet, bland annat genom publicering.

Universitets- och högskolebiblioteken, som är ungefär 40 stycken idag, har ingen egen tidskrift och i BBL är det ofta skralt med texter som har sitt huvudfokus riktat mot forskningsbibliotek. Det är en tendens som jag tycker mig kunna identifiera även gällande den akademiska litteraturen. Det är inte många som utifrån ett djupare teoretiskt ramverk lyfter problematiken kring universitets- eller högskolebibliotekens roll och identitet, och inte heller hur biblioteken förhåller sig till sig själva som del i ett lärosäte.

Det är olyckligt, för dessa bibliotek har inte alls någon självklar identitet, tvärtom. Högskole- och universitetsbiblioteken betraktas ofta statiskt och teorilöst, i

linje med det Catarina Eriksson och Angela Zetterlund har skrivit kring bibliotek vars benämning knyts till en organisation eller institution. Frågan är vad som skulle hända om vi istället fokuserade på den funktion biblioteket har och i större utsträckning skulle tala om forskningsbibliotek, eller student-/studiebibliotek – kanske skulle det då bli lättare att definiera och lyfta diskussionen kring dess funktion och roll?

De som ändå tar upp forskningsbiblioteken pekar ofta på en och samma sak: utmaningar och problem. Bland annat Sara Kjellbergs forskning implicerar att forskningsbibliotekarier i större utsträckning måste ha kunskap och förståelse kring dels skillnaden mellan olika epistemiska kulturer (epistemologiska grundantaganden, publikationsmönster, publikationstraditioner och dylikt), dels kring teknologin i relation till dem, det vill säga hur nya kommunikationsvägar för forskare kan ha stor betydelse i vissa ämnen men inte i andra.

Att förstå de mer och mer specialiserade och tvärvetenskapliga sammanhang där olika forskare verkar blir alltså en utmaning för framtidens forskningsbibliotekarier om de på ett adekvat sätt ska kunna bidra till kunskapens fortsatta framväxt. Detta blir en ännu större utmaning då forskningsbibliotekets byggnad i sig fokuserar huvudsakligen på studenter, något bland annat Krister Johannessons avhandling om byggandet av ett nytt högskolebibliotek i Kalmar tyder på.

Framförallt är det alltså ont om texter som behandlar högskole- eller universitetsbiblioteket som *ett sammanhållet fenomen*. I litteraturen behandlas högskole- och universitetsbiblioteken utifrån sina olika funktioner och verksamheter vilket gör att helheten är osynligare än delarna när det gäller förändringsaspekter. Dessa biblioteks identitet är som regel starkt kopplad till lärosätet och kanske är de då något mindre självständiga än folkbibliotek. Hur ska biblioteken då förhålla sig till lärosätet? Gynnas forskningen och därmed samhällsnyttan bäst av en mer självständig organisation och finns det ett problem gällande högskole- eller universitetsbibliotekens ”osynliga helhet”? Var ska fokus ligga, på studenterna eller forskarna? Hur hittar vi balansen?

Även om dessa bibliotek givetvis skiljer sig åt, bör det finnas lärdomar att dra av varandras arbete. Om vi inte vet vilka utgångspunkter vi har, hur ska vi då kunna få något samlat grepp om det vi kallar universitets- eller högskolebibliotek för att kunna ange några generella riktningar och mål? Visst har ansvarsförhållandet länge varit tydligt mellan Kungliga Biblioteket och forsk- ➔

Malene Jensen.

→ ningsbiblioteken men det rör främst sakfrågor och praktiska lösningar, som nationella upphandlingar och katalogposter. Dock finner vi föga i relation till KB som diskuterar forskningsbibliotekens identitet och samhällspåverkan, liksom hur det konkreta arbetet vid forskningsbiblioteken faktiskt påverkas av politiska beslut och samhällsliga trender. Med tanke på KB:s nya samlade uppdrag torde det vara ännu viktigare att redan idag diskutera hur, när och varför folk- och forskningsbibliotekens former, kunskaper och identiteter kan samköras eller specialiseras.

När det gäller folkbiblioteken kan vi redan urskilja olika riktningar i den här debatten. Förtjänar forskningsbiblioteken en liknande konkret och övergripande debatt där vi tar fasta på både skillnaderna och på det specifika bibliotekens emellan? Var och hur ska de frågor som rör universitets- och högskolebibliotekens framtid och identitet avhandlas? Kort sagt: Vem tänker egentligen på forskningsbiblioteken?

MALENE JENSEN

Student, ABM-Masterprogrammet Lund med inriktning på bibliotek.

LÄS MER!

Eriksson, Catarina & Zetterlund, Angela (2008). Den svenska biblioteksgeografin. Svensk Biblioteksforskning, Vol. 17(1). Tillgänglig via <http://bada.hb.se/handle/2320/5276> [2011-02-11].

Johannesson, Krister (2009). I främsta rummet: Planerandet av en högskolebiblioteksbyggnad med studenters arbete i fokus. Göteborgs universitet. Tillgänglig via: <http://hdl.handle.net/2077/21405> [2011-02-14].

Kjellberg, Sara (2010). Forskarbloggar – vetenskaplig kommunikation och kunskapsproduktion i bloggsfären. Lund: Media-Tryck, Lunds Universitet.

Nolin, Jan (2009). Informations- och kunskapspraktiker i förändring. Ingår i: Hansson, Birgitta & Lyngfelt, Anna (red.) (2009). Pedagogiskt arbete i teori och praktik: Om bibliotekens roll för studenters och doktoranders lärande. Lund: Btj Förlag.

Universitets- och högskolebibliotek i förändring. Omvärldsanalys och framtidsscenarier (2009). Svensk Biblioteksforening.

Universitets- och högskolebibliotek – nu och i framtiden. Slutrapport från verksamhetsgruppen för universitets- och högskolebibliotek (2010). Svensk Biblioteksforening.

Lite svinn får man räkna med

Att böcker stjäls på universitetsbiblioteken, är ingen hemlighet. Men hur kommer det sig att säkerhetstänkandet är så bristfälligt? Varför finns det ingen statistik över svinnet? Sandra Elebros magisteruppsats handlar om attityder och värderingar kring vardagligt boksvinn på tre lärosätesbibliotek.

BIBLIOTEKARIERNA VET ATT böcker stjäls och "slaktas" på universitetsbibliotek. Men eftersom statistik saknas och inga särskilda inventeringar görs är det oklart vilken omfattning boksvinnet har. Frågan är också om stölder uppfattas som ett problem som måste åtgärdas eftersom det är lättare och billigare att köpa en ny bok än att efterforska boktjuvar. Att genom strängare övervakning behandla besökare som just tjuvar krockar dessutom med en "bibliotekskultur" där bibliotekspersonal tror eller vill tro alla om gott.

Sandra Elebros uppsats, "Ett bibliotek är ju ingen affär – Om boksvinn på tre svenska universitetsbibliotek", är en intressant genomgång av fenomenet "vardagsstölder" på lärosätesbibliotek.

Forskning ska, idealt, bedrivas av nyfikenhet. Men när det gäller magisteruppsatser anar man ibland att det snarare är handledaren eller någon annan som kommit med idén.

Så är inte fallet med Sandra Elebro och hennes arbete. Hon har själv tjänstgjort på KB och Södertörns högskolebibliotek och skriver därmed utifrån egna erfarenheter och egen nyfikenhet på frågeställningen. Att vara hemtam i biblioteksmiljön och med yrkets arbetsrutiner gör det dessutom lättare att veta vilka frågor som bör ställas.

Hon redovisar hur hon har präglats av säkerhetstänkandet på KB: "Jag har inte haft inställningen att lite boksvinn inte är något att bry sig om".

Sandra Elebros intryck är att bibliotek med öppna samlingar verkar vara utformade för besökare som är laglydiga och ordentliga och hon frågar sig varför det har blivit så? Varför är det så dålig säkerhet på biblioteken? Hur förhåller man sig till statistik och inventering?

För att få svar har hon djupintervjuat sju bibliotekari-
er på tre universitetsbibliotek, som är anonymiserade till "universitetsbibliotek A, B och C".

Sandra Elebro:
Ett bibliotek är ju ingen affär – Om boksvinn på tre svenska universitetsbibliotek.

MAGISTERUPPSATS I BIBLIOTEKS-
OCH INFORMATIONSVETENSKAP VID
INSTITUTIONEN BIBLIOTEKS- OCH
INFORMATIONSVETENSKAP VID
BIBLIOTEKSHÖGSKOLAN I BORÅS, 2011.

InfoPLATTA

WAGNER

www.wagnerform.se

Samtliga som intervjuas bekräftar ett ständigt pågående boksvinn, alla har stöldhistorier att berätta. De uppfattar det som "jättetråkigt" och "osolidariskt" att studenterna stjälar och förstör böcker. Samtidigt är svinnet av flera skäl något som verkar ha blivit en del av biblioteksvardagen. Det accepteras som en trist men svårundviklig konsekvens av öppenhet, tillgänglighet och servicetänkande.

Inget av de tre universitetsbibliotek som Sandra Elebro har undersökt, gör längre någon inventering. Ett av biblioteken förde fram till 2006 statistik över försvunna böcker. Den visade att mindre än hälften av de böcker som anmälts som "saknade" kom till rätta – enligt den sista statistiken var det 894 böcker som aldrig återfanns.

Några jämförelser görs inte mellan katalog och befintligt bestånd. Att en bok är borta upptäcks först när någon frågar efter den. Det leder till att bibliotekspersonalen börjar leta. Om boken inte hittas förs den in som "saknad" i katalogen men det är inte möjligt att få ut listor som visar samtliga saknade böcker. En försvunnen bok kan också bli noterad som "gallrad" och antalet stulna böcker går då inte att skilja från böcker som har gallrats ut på grund av exempelvis dåligt skick eller obefintlig efterfrågan.

Man kan få intrycket av att biblioteken står handfallna inför bokstölder, men brist på säkerhetsåtgärder och efterforskning är också en fråga om prioriteringar relaterade till bibliotekens resurser och uppdrag.

Statistik anses inte som en del av bibliotekets kärnverksamhet. Att efterforska en försvunnen bok kan kosta lika mycket som att köpa in en ny även om det inte framstår som särskilt ekonomiskt att ha så lite koll på beståndet. Risken är uppenbar att man flera gånger gör nyinköp av en bok som redan finns. Boken kanske inte ens är stulen utan bara har hamnat på fel plats.

I någon mån försöker man förebygga stöld. De så kallade larmbågarna är åtminstone tänkta att ha en avskräckande effekt. Men om larmet tjuvar och någon upptäcks med en bok i väskan är det vanligt att det, rätt eller fel, avfärdas som att någon bara har glömt att registrera sitt lån.

Sandra Elebro har länge förvånats över att man exempelvis kan plocka en bok från hyllan och utan hinder eller restriktioner ta med den in på bibliotekets toalett. Vilket givetvis underlättar för den som vill avlägsna streckkoder och larmchip.

De intervjuade bibliotekarierna berättar också hur de, på toaletterna och andra platser, återfinner spår av böcker som slaktats, antingen för att lättare kunna smugglas ut eller för att man vill riva ut vissa boksidor.

Ja det accepteras, lite uppgivet, som vanligt förekom-

"Statistik anses inte som en del av bibliotekets kärnverksamhet och att efterforska en försvunnen bok kan kosta lika mycket som att köpa in en ny. Även om det inte framstår som särskilt ekonomiskt att ha så lite koll på beståndet."

mande att studenter stjälar. Att det oftast är kursböcker i ekonomi och juridik förklaras eller rentav ursäktas med att det är särskilt dyr och eftertraktad litteratur.

Sandra Elebro gör vidare en "kulturanalys" utifrån situationen på de tre biblioteken och bibliotekariernas svar.

Hon finner en stor samstämmighet i värderingar och syn på yrket. Det innebär bland annat att statistik inte är prioriterat eftersom det inte kan ses som ökad service till besökarna. Uppdraget att ge service och framförallt att förmedla kunskap i "bibliotekskulturen" är överordnat allt annat. Det så till den grad att man paradoxalt nog inte tar hänsyn till att stulna böcker rimligen försämrar servicen för låntagare som inte hittar den litteratur de är ute efter.

För att förstå värderingarna och det dåliga säkerhetstänkandet, jämför Sandra Elebro biblioteket med en kyrka, där kunskapen är Gud och bibliotekarien en präst som inte vill störa besökarens sökande efter nämnda kunskap.

Det blir en något svajig liknelse i en övrigt stringent text. Man kan visserligen hävda att dagens präster gör vad som helst för att hålla sig väl med potentiella kyrkibesökare. Men om kunskap ska betraktas som något heligt finns det ingen logik i att man tar lätt på stöld som gör kunskapen ofullständig och som försvårar för andra som söker kunskap.

Söktjänsten Fakta & Forskning

Är du intresserad av att läsa om boksvinn vid forskningsbibliotek, barns sökvanor eller alternativa hyllplaceringar? Då ska du söka bland Master- och magisteruppsatser på Svensk Biblioteksförnings hemsida. Under Fakta & Forskning finns en söktjänst där de biblioteks- och informationsvetenskapliga uppsatserna sedan 2008 ingår. Via söktjänsten kan alla uppsatser som publicerats elektroniskt – vilket är så gott som samtliga – laddas ner i fulltext.

Uppsatserna är indelade i ett trettiotal ämneskategorier, bland annat användarvanor, bemötande, bibliometri, informationskompetens, lokaler, marknadsföring, pedagogik och vetenskaplig publicering. Uppsatserna kan även sökas utifrån den bibliotekstyp uppsatsen berör och förstås också författare, titel, år och lärosäte.

DANMARK

Öppna bibliotek

Fler än femtio bibliotek i Danmark är nu så kallade "öppna bibliotek". Detta uppmärksammas med entusiasm av lokalpressen över hela landet. Det kommer ständiga pressuppgifter om att fler och fler bibliotek följer modellen.

Öppna bibliotek betyder bibliotek utan bemanning. Invånarna kan själva med hjälp av ett kort ta sig in i biblioteken under betydligt längre tid än vad som annars vore möjligt. Även om dessa bibliotek är självbetjäningsbibliotek så finns i de flesta fall bibliotekarier på plats några timmar om dagen eller i veckan.

Vad betyder de öppna biblioteken för en liten ort, och vilka för- och nackdelar för systemet med sig? I pressen kan man läsa att några bibliotek har ökat utlåningen mycket, men att något enstaka bibliotek har haft bekymmer med busliv. En del bibliotek ska också skötas av frivilliga krafter. När de öppna biblioteken funnits en längre tid kommer säkert en utvärdering från bibliotekshåll.

Forsknings- och studieinspiration

Projektet Hvemved.dk experimenterar med att förena informationsbehov på akademisk nivå med sociala medier. På webbplatsen ska man kunna söka och få kontakt med andra som har projekt eller uppgifter i samma ämne för att på så sätt finna nya problemställningar och perspektiv samt för att få inspiration.

Hvemved.dk är en gratis men fortfarande inte en helt utvecklad beta-version. Bakom projektet står Deff, Danmarks Elektroniske Fag- og Forskningsbibliotek. DEFF-programgruppen "Mødet med Brugeren" och konsultföretaget Socialsquare står för utvecklingen.

(Revy; Tidskrift för Danmarks forskningsbiblioteksforening 2011: mars-april)

Annat ljud i skällan?

Det ska vara tyst på biblioteket! Eller? Ljud används mycket, inte bara i kommersiella sammanhang utan också i tex radio och tv eftersom det anses att marknadsföring ska appellera till alla sinnen. Tack vare ett projekt vid Aalborgs bibliotek ska nu biblio-

teken i Nordjylland bli mer kända genom att utveckla en gemensam ljudidentitet. Bland annat innebär projektet att få fram en gemensam ljudlogo för tex telefon, hemsida, videoprogram och meddelanden. Ljudet ska vara stämningsskapande och informellt. Behovet anses vara störst på de öppna, obemannade biblioteken. Ljudet ska därför testas på åtminstone tre öppna bibliotek. En ljudmanual ska utvecklas till hjälp för andra bibliotek. Biblioteksanvändarna ska få möjlighet att yttra sig under testperioden september och oktober i år. Projektet är ett samarbete med en professionell byrå som har "ljudbranding" som specialitet. Det får stöd från Udviklingspuljen for folke- og skolebiblioteker.

(www.bibliotekogmedier.dk)

HAITI

Efter jordbävningen

Haitis arkiv och viktiga bibliotekssamlingar ska räddas genom ett konserveringscenter i Port-au-Prince. Detta kan ske tack vare en donation från "Prince Claus Fund for Culture and Development" på motsvarande 242 500 euro, skriver IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) i ett pressmeddelande. Ett team som består av 300 nationella och 700 internationella experter ska anställa, träna och stödja personal som ska arbeta med olika konserveringsmetoder vid centret. Behandlade dokument ska sedan förvaras i skyddade containrar tills de kan förflyttas till den permanenta lokalen.

Folkbibliotek får också, enligt American Library Association, hjälp med återuppbyggnad efter jordbävningen från skilda donationer, bla via "Haiti Library Relief fund".

Bibliotekarier är ett segt släkte. Trots förstörelsen fortsätter många ge service genom att ha sagostunder i de tillfälliga lägren eller genom att låna ut böcker framför sina raserade biblioteksbyggnader.

SPANIEN

Få läsare men stor utgivning

Paradoxalt nog frodas bokutgivningen i Spanien trots att bara 57 procent av invånarna över 14 år läser böcker, enligt en undersökning refererad i The Guardian. Under 2009 såldes drygt 236 miljoner böcker och bokutgivningen utgjorde en procent av Spaniens BNP.

Framgången anses bero på en handfull unga, oberoende förläggare som tack vare ny teknik kunnat ge ut kvalitetslitteratur. Förlagen ger direkt arbete åt 30 000 personer och indirekt åt ännu fler. Under 2009 gavs 76 213 titlar ut på fyra språk (spanska, katalanska, baskiska och galiciska).

E-bokutgivningen växer även den. Enligt en uppskattning kommer en av fyra förläggare att erbjuda digitala versioner av mer än hälften av antalet titlar i sin utgivning under nästa år.

STORBRITANNIEN

Från Big Government till Big Society

Bibliotek, och då speciellt folkbibliotek, nämns ofta i samband med premiärministern David Camerons manifest Big Society. The Big Society var det konservativa partiets program inför valet 2010 och har nu blivit en del av den nya koalitionsregeringens gemensamma politik. Målet sägs vara att skapa ett klimat som gör det möjligt för lokalbefolkningen att gemensamt bygga ett samhälle som tar makten från politikererna och ger den till folket. Vad betyder det egentligen? Är det dimridåer inför privatiseringar, nedläggningar och allt större krav på frivilligt volontärarbete? Det antyds ofta att frivilliga krafter kan sköta bibliotek. Den brittiska biblioteksorganisationen CILIP (The Chartered Institute of Library & Information Professionals) begär nu vägledning av kulturministern. Organisationen fruktar att biblioteken annars lämnas utan stöd från staten för att "att sjunka eller simma" bäst de kan.

(www.cilip.org)

Daniel Gustavsson

Serier på biblioteket: allt du vill veta om serier du inte visste fanns

BTJ FÖRLAG, 2010

Daniel Gustavsson är, liksom jag, en serieälskare som blivit bibliotekarie. Jag känner igen mycket av det han beskriver från sin vardag som seriebibliotekarie. Att försöka prata tecknade serier med bibliotekarier är ofta lika kämpigt som att ta sig fram över polarisen i extrem kyla och motvind. Jag känner med Gustavsson, känner med hans folkupplysningskall. Själv gav jag upp redan under bibliotekarieutbildningen.

Det började när man var ung. Okunniga barnboksrecensenter skrev syrliga lektörsomdömen om ens favoritserier, vilket medförde att de aldrig köptes in av biblioteket. Kanske var det en av de faktorer som sporrade en att vilja bli bibliotekarie? Man ville ju göra något åt sådana missförhållanden.

Daniel Gustavsson är tio år yngre än jag. För mig är världens centrum självklart det Europa som jag själv bor i. När det gäller serier är axeln Bryssel-Paris det nav som mitt universum roterar runt och dess stjärnor är: Jijé, Jacobs, Franquin, Moebius, Hermann, Mézières, Tardi, Druillet, Vance, Bilal... Gustavsson däremot, som är född i den globala byn, fokuserar huvudsakligen på japaner och amerikaner. Förmodligen både en generationsfråga och en temperamentskillnad. Gustavssons urval irriterar mig förstås. Han slarvar ju helt förbi Europa! Självklart har han rätt att göra sitt subjektiva urval men borde då kanske inte utlova "allt" på omslaget. Men det är – förstås – ett bra kvalitetsurval han presenterar! Några svenska serieskapare får också vara med i den "kanon" med omkring femtio namn som han föreslår.

Om man bara är medveten om att essentiella delar hamnat utanför Gustavssons spaningshorisont tror jag att boken kan fungera utmärkt som utgångspunkt för ett samtal om serier. Många seriebegrepp förklaras pedagogiskt: Manga, underground, webbserier och så vidare. Vidare

tar Gustavsson upp olika problem som kan möta den som försöker arbeta med serier på bibliotek. Vad ska man göra när en populär serie byter upphovsman? Ska man då hålla ihop serien eller placera ut de olika delarna i beståndet under de olika upphovsmännens efternamn? Än mer radikala lösningar diskuteras: att ställa serieromaner i det vanliga Hc- och Hce-beståndet, fackböcker i serieform på respektive fackhylla och kriminalserier på deckarhyllan.

På många sätt är kanske seriehatet bland biblioteksfolket berättigt! Serieböcker har ju inget enhetligt format. Hur man än försöker sortera dem ser de slarviga ut. Går de inte sönder i ryggarna så förstör de bokuppsättningarnas ryggar. De fungerar bäst i gamla LP-tråg.

JAN HOFF

S:t Lars sjukhusbibliotek, Lund

Margareta Nelke

Tid för framtid: strategisk verksamhetsutveckling och planering

I.C. AT ONCE, 2010

Att en verksamhet kräver planering, utveckling och utvärdering är väl känt. Hur detta arbete bör eller kan läggas upp är inte alltid lika känt – eller genomfört. Att det varierar beror bl a på grad av kunskap, erfarenhet och övertygelse hos organisationen och då främst hos den verksamhetsansvarige – men stor betydelse har även hur pass förankrat detta arbetssätt är hos både medarbetare och ledning. Operativ verksamhetsutveckling går knappast att undvika. Det är en naturlig del av det dagliga arbetet där rutiner och aktiviteter fortlöpande ses över och förbättras. Mindre vanligt, men inte desto mindre viktigt, är den strategiska verksamhetsutvecklingen. Det krävs både tid, lust och kanske en gnutta mod för att ge sig in i strategiskt utvecklingsarbete. Eller är det snarare så att det krävs mod för att avstå något så nödvändigt som strategisk planering för en verksamhets utveckling?

I höstas utkom en e-bok som tar utgångs-

punkt i den strategiska delen av verksamhetsutvecklingen. Författare och utgivare är Margareta Nelke. På det egna företaget I.C. at Ones webbplats (där IC står för Information Competence) presenteras hon som bibliotekarie, fil.kand. och diplomerad marknads-ekonom med stor vana som föredragshållare. Hon har tidigare bl a gett ut *Bevaka din omvärld*, 2006, och ämnet omvärldsbevakning finns representerat även i denna bok, men nu som en av flera delar av betydelse för strategisk verksamhetsutveckling.

Tid för framtid vänder sig till alla som har ansvar för eller är intresserade av strategisk verksamhetsutveckling inom biblioteks- och informationsområdet. Den är en god introduktion för den som är ovan vid denna typ av arbete – men det krävs ett antal genomläsningar för att få grepp om de olika momenten. Men även den mer erfarne har utbyte – boken är en god sammanfattning av vad strategisk verksamhetsutveckling innebär med många värdefulla tips till vidareutveckling.

Innehållet är kortfattat men innehållsrikt. På 95 sidor introduceras vi till vikten av att arbeta strategiskt, vad som ligger till grund för strategisk verksamhetsutveckling och hur man bör eller kan gå till väga. Vi får följa processen från omvärldsbevakning och verksamhetsidé, från påverkans- och konsekvensanalyser till informationsstrategier, för att slutligen landa i en levande verksamhetsplan. Texterna varvas med röster från fältet där verksamhetsansvariga från olika områden inom B & I delar med sig av sina erfarenheter. Storytelling, som detta grepp kallas för, rekommenderar författaren oss i slutet av boken att använda i tex verksamhetsberättelser för att lätta upp texten för en ovan läsare. I detta fall är det lätt att välja bort de intervjuer som representerar verksamheter utan beröring med den egna, tex renodlad informationsverksamhet. Det sista kapitlet innehåller även en mängd andra mer eller mindre kända verktyg och metoder som kan användas som stöd i olika delar av det strategiska utvecklingsarbetet, tex vid prioritering av tjänster, utvärdering och mer generell verksamhetsutveckling.

HELENA KETTNER RUDBERG

Bibliotekschef
Sjukhusbiblioteken i Sörmland

Bibliotekarierna i framkant

JAG HAR OFTA sagt det, och jag säger det igen: Varför är bibliotekarier så förtvivlat rädda för att halka efter i den tekniska utvecklingen, när de i själva verket alltid befinner sig i framkanten just när det gäller detta? Ständigt denna oro; och i de flesta fall helt obefogad. Själv kan jag säga att med undantag för möjligtvis IT-nördarna är bibliotekarier den mest ambitiösa och framstegsvänliga yrkesgrupp jag känner till när det gäller att lära sig nya tekniska innovationer.

Amerikanska bibliotekarier var pionjärer på internet. Många av de tidigaste bloggarna var bibliotekariebloggar. Samtalsforum, communities – allt det där har gjorts på biblioteken tidigare än på många andra ställen. Idag följer jag ett trettiotal bibliotek på Facebook, är FB-vän med ungefär lika många bibliotekarier, och jag vet att det finns många, många fler.

Människor som inte ägnar sig åt sociala medier brukar undra hur man har tid att sitta där och hänga, ibland skrämmande mycket tid, ibland mindre. För dem brukar jag tjata om hur mycket värdefull information man också tillgodogör sig, mitt i allt annat prat om högt och lågt som pågår. Och vilken orientering man får: bland annat över vad som händer på små och stora bibliotek runtom i landet. Det är ett oslagbart sätt att sprida information om allt från nyförvärv och boktips till författarbesök, till kampanjer, till länkning av intressanta artiklar. Kanske länka boktips till artiklar om aktuella kultur- och samhällshändelser? Det finns oändliga möjligheter för hur biblioteket kan använda sig av ett verktyg som Facebook.

Jo, jag vet att jag kanske slår in en och annan öppen dörr nu, många av er vet ju allt detta redan. Men det finns också några bibliotek som fortfarande inte tycker sig kunna, ha tid, eller ens inse vitsen med det. Jag hoppas att jag övertygar någon av dem med den här krönikan. Att lägga upp en Facebook-sida för sitt bibliotek behöver inte vara särskilt tidsödande. Verktöget och formen är enklare än betydligt många andra bloggverktyg. Nyhetsflödet är lättare att följa än att klicka sig in på en egen hemsida, även om man naturligtvis kan ha stor nytta av en sådan också.

De roligaste biblioteken att följa på Facebook är de som uppdaterar sin sida ofta, som har en personlig dialog med besökare och kolleger. ”Kan inte ni lägga undan xx åt mig, jag läste nyss om den och den verkar så himla bra”, läser jag tex på ett mindre biblioteks Facebook-sida. Och frågan får genast ett jakande svar, och att ja, den där boken är verkligen hur bra som helst! Göteborgs stadsbibliotek är oslagbara med sina ständiga bilduppdateringar av Karin Boye-statyn som står utanför biblioteket: Karin får visa årstiderna som går, ibland står hon i snö, ibland i full grönska, ibland prydd med mössa eller halsduk. Det är en gimmick, men en rolig sådan. Det är sådant som visar att det finns en personlig röst bakom biblioteket. Det informella samtalet är de sociala mediernas främsta fördel; det är svårare att uppnå på en mer officiell hemsida.

Varför finns för övrigt inte Svensk Biblioteksförning som egen sida på Facebook? Flera personer från kansli och styrelse finns representerade, men när kommer föreningens sida, med information om allt som pågår, kanske med länkar till vissa artiklar i BBL? Föreningen representerar ändå en av världens mest teknikorienterade yrkesgrupper – även om den inte alltid inser det själv.

FOTO: KRISTIAN POHL

”Varför finns för övrigt inte Svensk Biblioteksförning som egen sida på Facebook? Flera personer från kansli och styrelse finns representerade, men när kommer föreningens sida, med information om allt som pågår, kanske med länkar till vissa artiklar i BBL?”

Notiser

Kerstin Thorvalls arkiv på KB

FÖRFATTAREN, ILLUSTRATÖREN

och debattören Kerstin Thorvalls privata arkiv kommer inom kort att finnas tillgängligt på Kungliga biblioteket, vilket möjliggör för forskare att få ta del av arkivet. Donationen till KB omfattar ungefär tio hyllmeter med Kerstin Thorvalls personliga dagböcker, almanackor och anteckningsböcker. Arbetet med att sortera allt material har pågått under våren och i maj ska det vara tillgängligt för forskare. Det går bl a att se hennes författarskaps utveckling i manuskriptens framväxt.

Kerstin Thorvall dog förra året, 84 år gammal. Bland hennes mest uppmärksammade böcker finns *Det mest förbjudna* och *När man skjuter arbetare*, som belönades med Moa Martinson-priset. Hon har även skrivit flera barn- och ungdomsböcker. 1977 fick hon Astrid Lindgren-priset.

Även om Kerstin Thorvall var en frispråkig författare och debattör är det möjligt att en annan bild av henne tonar fram i arkivmaterialet.

Googles e-bibliotek hotat

UPPHOVSRÄTTSLAGSTIFTNINGEN STOPPAR

Googles planer på ett e-bibliotek med miljontals e-böcker, anser en domstol i New York.

Sedan 2009 har sökmotorföretaget och upphovsrättsinnehavare försökt nå en uppgörelse kring skapandet av världens största e-bibliotek. Men nu konstateras i domslutet att Googles planer på digitala bibliotek "helt enkelt skulle gå för långt", enligt nyhetsbyrån AP. Det är framför allt konkurrensen mellan aktörerna på bokmarknaden som skulle sätas ur spel, hävdar domstolen. Förslaget till uppgörelse ger Google alltför stora rättigheter till hela böcker utan att företaget behöver direkt tillåtelse från upphovsrättsinnehavarna. Dessutom ger det Google stora konkurrensfördelar, exempelvis genom att e-böcker kan säljas vidare utan tillstånd. Samtidigt föreslog domaren att en uppgörelse skulle bli mer rimlig om den ger författare och förlag större möjligheter att avstå från att delta i ett projektet.

Google har redan hunnit skanna in 15 miljoner böcker till det universella e-biblioteket som de hävdar är till stor fördel för både människor och organisationer. Enligt en talesman för företaget, kommer man att fortsätta arbetet med att få människor att upptäcka böcker via Google Books och Google Ebooks. Men många har protesterat mot planerna på Googles e-bibliotek – författare, bokförlag, branschorganisationer, jurister och regeringar i flera länder men även företag som Microsoft och Sony.

ÅE

Årets Hellsingpris

EN RÖVARHISTORIA

för alla barn mellan fem och nittiofem år, tilldelas Svenska barnboksinstitutets Lennart Hellsing-pris. Det är författaren Leif Klitze som prisas för boken Siimar till sjöss (Hazel Hill House). Illustrationerna står Lisbeth Gustavsson för.

Enligt jubileans direktiv ska priset tilldelas: "Till den som vet att utan poesi är språket utan liv och livet utan blomma." Priset består av 20 000 kronor, en kudd designad av Lennart Hellsing och ett diplom målat av konstnären Fibben Hald.

Priset delades ut vid en ceremoni på Svenska barnboksinstitutet i mitten av april. Tidigare år har Erik Magtorn och Lotta Olsson fått priset.

ÅE

Siv Widerberg – prisad eldsjäl

SVENSKA BARNBOKSAKADEMINS Eldsjälspris

för 2011 tilldelas författaren och debattören Siv Widerberg. Hon prisas för sitt starka engagemang, både i sitt författarskap och för barns rätt till kultur.

Prismotivering: Siv Widerberg tänder snabbt – och brinner starkt – i alla slags frågor som gäller barn, läsning och bibliotek. Hon värnar om folkbiblioteken och deras demokratiska, folkbildande funktion och hon rycker ut till folkbibliotekens försvar närhelst någon nedläggning, indragning eller – som nyligen – privatisering hotar. Siv Widerberg inte bara brinner, hon får mycket uträttat. Hennes författarskap är rikt. Envetet har hon arbetat för att barn med olika kulturell bakgrund ska synliggöras i svensk barnlitteratur och hon har medverkat till att flerspråkiga barn fått tillgång till böcker på sina modersmål.

Siv Widerberg har skrivit ett sextiotall böcker som vänder sig till både barn och ungdomar: dikter för unga, bilderböcker, antologier och romaner som alla bottnar i ett samhällsengagemang.

Siv Widerberg fick Nils Holgersson-plaketten 1978, Astrid Lindgren-priset 1983 och Gulliver-priset 2001. 2007 fick hon Rebels inre fridspris för sitt engagemang för gömda flyktigbarn.

Eldsjälspriset är på 10 000 kronor. Pristagaren får även en hattstuga framställd av Sven Nordqvist och ett diplom formgivet av Gunna Grähs. Prisceremonin sker på Skärholmens bibliotek den 12 maj.

ÅE

Chef för e-enheten utsedd

I FÖRRA numret av BBL skrev vi om regeringen som gett Riksarkivet i uppdrag att inrätta och driva ett samordningssekretariat för digitalisering, digitalt bevarande och digital förmedling av kulturarvet under perioden 2011–2015.

Nu är den person som ska leda sekretariatet utsedd och det är Rolf Källman. Han har arbetat i mer än 30 år i kulturarvssektorn och är för närvarande chef över Riksantikvarieämbetets informationsavdelning, som arbetar med att göra information om kulturarvet tillgänglig och användbar. Sitt nya jobb börjar han den 1 september 2011.

Det nya samordningssekretariatet, som även ska stå för utveckling och kompetensuppbyggnad, ska vara organiserat som en särskild enhet vid Riksarkivet och kommer att placeras i Krigsarkivets lokaler på Gärdet i Stockholm. En styrgrupp inrättas med representanter från de myndigheter och institutioner (ca 26 stycken) som medverkar till finansieringen av sekretariatet.

I styrgruppen ska Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Kungliga biblioteket samt representation från något av centralmuseerna ingå. Styrgruppen fastställer inriktningen på sekretariatets verksamhet som alltså ska ledas av Rolf Källman.

Under första halvåret 2014 ska verksamheten utvärderas. Med utgångspunkt i resultatet av det ska Riksarkivet föreslå hur verksamheten ska bedrivas efter 2015.

HZ

Kulturpris till Falck

EN AV Bok & Biblioteks grundare, Bertil Falck, får i år ta emot bokförlaget Natur & Kulturs kulturpris på 300 000 kronor. Han tilldelas priset för att han "med sinne för entreprenörskap och folkbildning sedan starten 1985 gjort Bok & Bibliotek i Göteborg till en av Europas största och mest uppskattade mötesplatser. I ett livligt vimmel och på kunskapsmättade seminarier träffar författare sina läsare och föreläsare sin publik i den mångfald som kännetecknar Bertil Falcks sätt att driva mässan".

– Det är ett prestigefyllt pris och jag är stolt över att få sälla mig till en imponerande skara av stora kulturpersonligheter som tidigare erhållit priset, säger Bertil Falck.

Tidigare har bland annat Moderna Museets nya chef Daniel Birnbaum, dramatikern Kristina Lugn och operasångerskan Ann Sofie von Otter tilldelats kulturpriset.

ÅE

Notiser

Övralidspriset 2011

ÅRETS ÖVRALIDSPRIS går till Carola Hansson. Det får hon för att hon är en "europeisk författare med ett eget själslandskap". Det tillkännagavs vid en mindre ceremoni på Albert Bonniers förlag.

Övralidspriset har delats ut, i enlighet med författaren Verner von Heidenstams testamente, varje år sedan 1945. Priset har fått sitt namn efter Heidenstams sista hem utanför Motala och ges omväxlande till en författare och en forskare med humanistisk inriktning.

Carola Hansson debuterade 1983 med romanen *Det drömda barnet* och har sedan dess gett ut tio romaner. Den senaste *Med ett namn som mitt* kom 2009. I den återvänder hon till familjen Tolstoj's öde som hon för första gången skrev om i romanen *Andrej* och som handlar om författaren Leo Tolstoj's son. En tredje del i denna "ryska triptyk" lär vara under arbete.

Övralidspriset består av en prissumma på 250 000 kronor och den får pristagaren ta emot på Övralid på Verner von Heidenstams födelsedag den 6 juli.

Förra året gick priset till Johan Svedjedal och 2009 tilldelades det Kristina Lugn.

HZ

80-talister om framtidens frågor

RELATIVT UNGA bibliotekarier från Västerås och Uppsala har blivit utvalda att ingå i en referensgrupp som ska belysa viktiga framtidsfrågor inför en stor gemensam planeringsdag som ska gå av stapeln nästa år. Gruppen består av sex tjejer och två killar födda 1977–1981. Vid sina möten har de talat om bibliotekets roll i samhället i framtiden och om bibliotekarierollen. BBL var med när gruppen träffade Svensk Biblioteksförnings generalsekreterare Niclas Lindberg, för att samla information om biblioteksrelaterade frågor.

Nino Dawod, bibliotekarie Sävjabiblioteket i Uppsala, inledde mötet med att redovisa gruppens huvudfokus:

– Vi har enats om att de viktigaste punkterna inför framtiden är kompetens, samverkan, marknadsföring och kärnverksamheten.

Därefter redovisades gruppens idéarbete på ett strukturerat och ambitiöst sätt – vilket även kommer att redovisas i en sammanställning under juni månad. Men redan nu kan BBL:s läsare få ta del av några spridda meningar från mötet:

– Det borde vara möjligt med ett lånekort för hela landet. En angelägen fråga för användarna.

– Oavsett ideologiska principer så kanske vi inte enbart bör bli så skrämde och rädda när privata aktörer ser möjligheter i vår bransch. På ett plan rör det sig ju om ett slags bekräftelse från marknaden på att vårt arbete är attraktivt!

– Begreppsvärlden består fortfarande av gamla termer i nya terränger.

– Är vi som institution omoderna för att vi är gratis?

– Det är fortfarande en obegripligt stor skillnad när det gäller status att jobba som universitetsbibliotekarie jämfört med folkbibliotekarie.

Utbudet av e-böcker, robotförlagen, cc, region-samverkan, digitala tjänster, bibliotekarien som myndighetsperson, vikten av att kunna hantera upphandlingar och skriva avtal med leverantörer, diskuterades också under mötet. I ett samhälle där människor inte längre kan vända sig till Försäkringskassans kontor för att få hjälp, kanske bibliotekarier måste inse att även dessa arbetsuppgifter ingår i jobbet. Biblioteket som en medborgar-central kanske borde ingå som en del i utbildningen. Samtalet avslutades med att referensgruppen och Svensk Biblioteksförning enades om att svårigheten i att mäta bibliotekets värde möjligen beror på att biblioteksbesöket är så privat. Det kan också vara förklaringen till varför många värjer sig mot uttrycket "mötesplats". Nino Dawod drog en parallell till jobbet och berättade om hur hon följt en familjs lånevanor, från FASS-boken till begravningsrelaterade böcker. Går det överhuvudtaget att mäta värdet av dessa lån eller besök, undrade hon.

Gruppen har även träffat BKL:s arbetsgrupp för framtidsfrågor för att med den – jämte Svensk Biblioteksförning, stämna av hur arbetet med exempelvis nationell samverkan och en gemensam katalog fortskrider. Hur långt har man egentligen kommit med den nationella bibliotekspolitiken? undrar man.

Oavsett svaret så känns det som om återväxten är säkrad.

ÅE

Din hjälp behövs fortfarande!
Sms:a AKUT JAPAN till
72 900 så skänker du 100 kr.

Följ vårt arbete på plats: twitter.com/rodakorset

Ge oss kraft
att förändra
Pg.90 1909-2

**Ge oss kraft
att förändra!**

Naturskyddsföreningen är en ideell miljöorganisation. Vi sprider kunskap, kartlägger miljöhot, skapar lösningar samt påverkar beslutsfattare.

Bli medlem eller skänk en gåva!

Läs mer på:
www.naturskyddsforeningen.se

ALMA-priset 2011

LITTERATURPRISET TILL Astrid Lindgrens minne tilldelades i år den australiensiska illustratören och författaren Shaun Tan.

Juryns motivering lyder: *Shaun Tan är en virtuos visuell berättare, en vägvisare till bilderbokens nya möjligheter. Hans bildvärldar utgör ett eget kosmos där inget är självklart och allt är möjligt. Minnet av barndomen och uppväxten är fasta referenspunkter men bildberättandet är universellt och berör alla oavsett ålder. Bakom ett överdåd av minutiöst detaljerade bilder, av civilisationskritik och historia i symbolisk gestaltning finns en påtaglig värme. Människan är alltid närvarande och Shaun Tan gestaltar såväl vårt sökande som vårt utanförskap. Han förenar briljant magiskt berättande med djup humanism.*

Shaun Tan är född 1974 i en förort belägen norr om staden Perth i Australien. I Sverige finns i dagsläget bara den vackra bilderboken *Ankomsten* (Kabusa förlag, 2010) utgiven. Shaun Tans produktion omfattar ett tjugotal böcker, bland centrala verk märks *The Rabbits* (1998), *The Lost Thing* (2000), *The Red Tree* (2001), *The Arrival* (2006) och *Tales from Outer Suburbia* (2008).

Shaun Tan fick tidigare i år en Oscar för bästa animerade kortfilm, *The Lost Thing*, som bygger på boken med samma namn.

Hans verk finns översatta till ett tiotal språk, bland annat tyska, svenska, spanska och kinesiska. Shaun Tan har även en fin hemsida, www.shauntan.net.

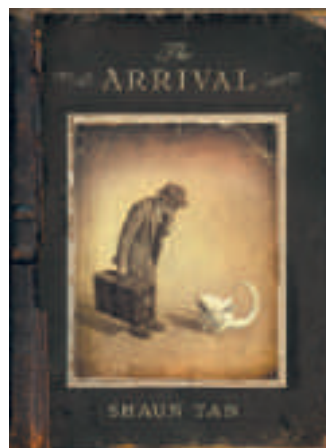
I år var det nionde gången som ALMA-priset delades ut. Förra året var det Kitty Crowther som fick ta emot det.

ALMA-priset går till förtjänta författare, illustratörer, berättare eller läsfrämjande organisationer i hela världen. Syftet är förstås att stärka och öka intresset för barn- och ungdomslitteratur. Prissumman på fem miljoner kronor gör priset till det största i sin genre. I år hade ALMA-juryn att välja bland 175 nomineringar från 62 olika länder.

Priset delas ut i Stockholm i slutet av maj.

Shaun Tan.

ÅE

Spirande nyheter från LL-förlaget!

Det är inte bara dags att plocka fram solglasögonen och njuta av våren, utan också att ta en titt på LL-förlagets nya lättlästa böcker. Den som vill hitta lite inspiration kring hur biblioteket kan arbeta med lättläst material är välkommen in på bibliotekswebben för att få tips och råd.

Försöksdjuret

13-åriga Adina kidnappas av djurrättsaktivister för att hennes mamma arbetar med djurförsök. Boken tar upp viktiga och aktuella moralfrågor om djurens värde.

Marianne Strand | ISBN 978-91-7053-348-8

Miljöspanarnas bästa

I två år har fem unga tjejer på Miljöspanarnas redaktion rasat, skrikit och agerat. Nu kommer boken med de viktigaste texterna från sajten, bland annat av miljöexperten Johan Tell.

Anette Nyman med flera | ISBN 978-91-7053-343-3

Den farliga leken

Agnes och Jenny är två vanliga tonårstjejer som går i skolan. Men allt förändras när de träffar modefotografen Markus och börjar arbeta som modeller.

Mari Jungstedt. Återberättad av Niklas Darke
ISBN 978-91-7053-342-6

Ruff överlevaren

Ruff är en egensinnig hund som njuter av att leva nära sin husse. De gör allting tillsammans. En dag dör Ruffs husse och eftersom ingen kan ta hand om Ruff ska han avlivas. Men ödet vill sig annorlunda...

Tony Samuelsson | ISBN 978-91-7053-346-4

Läs mer och beställ på www.ll-forlaget.se

LL-förlaget

SÅ GÖR DÅ Jan-Henrik Swahn det också – levererar ett bidrag till de senaste årens diskussion kring gränserna mellan fakta och fiktion. I *Mitt liv som roman* heter huvudpersonen som författaren och han skriver samma böcker som Jan-Henrik Swahn. Nu är han i färd med att skriva en till, den som föreligger, och för att kunna göra det skapar han fiktionen att hans dagböcker har försvunnit eller brunnit upp. Han vill därför skriva dem på nytt och på riktigt och i rätt ordning vilket inte innebär kronologisk ordning utan ”den som ödet skulle ha sorterat dem i”. Det handlar inte om att rekonstruera ett liv utan om att gestalta det. Detta gör han utan anteckningar om vardagens alla trivialiteter av drömmar och tillkortakommanden. Med stöd av minnet – och med författarkollegan W G Sebalds essäroman *Austerlitz* som förebild – vill han dra ut de stora linjerna, lyfta fram det oavslutade och få svar på de frågor som dröjt sig kvar: tex varför han skrev de böcker han skrev. Han vill, säger han, blottlägga mönstret som alla slumpartade händelser i ens liv bildar.

Det hela får förstås en särskild dimension av att författaren redan i baksidestexten berättar att verkligheten ska komma ikapp fiktionen. Knappt har författaren satt punkt för sin roman innan polisen meddelar att allt han äger inklusive dagböckerna förvandlats till aska i en anlagd brand. Eller som författaren uttrycker det: ”Jag vet nu att även det jag hittar på blir verklighet”.

Vad som är sant eller falskt i allt detta spelar mindre roll men fyndigt och uppfinningsrikt är det och ska det visa sig: osannolika till synes slumpartade händelsedjor är något av ett ledmotiv i det liv som återskapas i romanen. Och författaren är väldigt mån om att övertyga läsaren om sanningshalten i de minst sagt märkliga förlopp som hotar trovärdigheten. Emellanåt går han i dialog med läsaren i syfte att förekomma förväntade reaktioner; som om författaren när han betraktar sitt fiktiva jags liv och ofta ganska irrationella leverne själv inser att den återberättade verkligheten ibland låter för bra för att vara sann. ”Mitt liv som skröna” känns understundom som en långt mer adekvat titel på boken.

Att berätta ur minnet har sina sidor. Man kan, liksom Jan-Henrik Swahn gör, tycka att det är vad som stannat i minnet som betyder något. Minnet är dock, som alla

Läst

Jan-Henrik Swahn
Mitt liv som roman
Bonniers

vet, ingen pålitlig kamrat och ibland sviker det och blir både slumpmässigt och fragmentariskt. Lite som det rö för vinden som den fiktiva jaggpersonen beskriver sig som, känner man sig som läsare av hans bok. Man följer motståndslöst och nyfiket i spåren på ett ganska vindlande återberättande som tar läsaren än hit, än dit, både geografiskt och i tid. Kanske inte så konstigt, ty den man följer är en vandrare – ett annat av romanens ledmotiv – en som ständigt är på väg, oftast utan pengar men med skrivplaner, på svältens rand men med en koffert full med böcker. En bohem, en sorglustig loser och antihjälte vars situation alltid kan vändas till det bättre av några kronor mirakulöst glömda under någon matta eller några tusenlappar bortglömda på ett konto i Frankrike. Framför allt tycks det alltid landa i bra historier och flyhänt fiktion. Swahn är också ganska medveten om den romantiska författarbild han levererar men tacklar den med självironi. I alla fall ibland.

Huvudpersonens problematiska förhållande till Stockholm är en annan mer allvarligt sinnad tråd som löper genom romanen liksom det långvariga förhållandet med kvinnan H som kantas av uppbrott, ovisshet och återföreningar.

Trots vissa poserade drag och trots ett ganska ymnigt namndroppande av blivande författaränder i ankdammen, är resultatet underhållande i sin lek med konventioner och det eleganta laborerande med metanivåer. Det är svårt att inte på något sätt fascineras av den ganska egocentriska figur som Jan-Henrik Swahn framställer sin fiktiva namne som. Hans attack på tillvaron är en blandning av storögd oskuldsfullhet och galenskap kryddad med en envishet som gränsar till det besatta. Mycket avväpnande.

”Då såg jag mitt liv som ett totalhaveri, som spilld mjölk över hela golvet”, skriver han när han blickar tillbaka. Men också ett totalhaveri kan med tiden bli en rolig historia och minnesfragmenten underlag för anekdoter komponerade till en fungerande helhet om ett liv som roman. Det livet är ingen dålig roman.

HENRIETTE ZORN

Material till föreningsnytt mailas till:
pax@biblioteksforeningen.org

Lyckat rundabordssamtal om nationell katalog

Svensk Biblioteksforening genomförde den 29 mars ett Rundabords-samtal om nationell katalog med ett 25-tal deltagare. Syftet med samtalet var att lyfta upp frågan till öppen diskussion. Svensk Biblioteksforening vill att biblioteken själva har kontroll över diskussionen om en framtida gemensam nationell katalog och att bibliotekens förväntningar och önskemål läggs till grund för vilka krav som ska ställas på LIBRIS och olika biblioteksleverantörer.

Samtalet inleddes med inlägg från några inspiratörer; Anna Christina Rutqvist från Länsbibliotek Värmland, Ulrika Domellöf-Mattsson, Naturvårdsverkets bibliotek och ledamot i Svensk Biblioteksforenings styrelse samt Christina Persson, Göteborgs stadsbibliotek.

Maria Hedenström och Annette Johansson, Kungliga biblioteket, berättade om det arbete KB nu dragit igång i fråga om en nationell katalog vars arbete går att följa på LIBRIS-bloggen <http://librisbloggen.kb.se/>

Svensk Biblioteksforenings generalsekreterare Niclas Lindberg sammanfattade eftermiddagen genom följande utgångspunkter för det fortsatta arbetet:

*KB och vi andra måste vara tydliga med vad processen i detta skede handlar om för att väcka rätt förväntningar. Rundabords-samtalen uppfattar det som att det nu i första hand handlar om att skapa en ny, framtida kataloginfrastruktur. Denna i sin tur genererar, när den är skapad, nya utvecklingsmöjligheter t ex vad gäller utveckling av nya användargränssnitt och tjänster. Hur dessa ska utvecklas är dock en senare fråga.

*Arbetet med den nationella katalogen måste vila på följande principiella utgångspunkter:

- En post ska i princip skapas en gång och sen kunna användas fritt.

- Inga kostnadsövertagningar får ske - var och en har fortsatt ansvar att ta sin del av katalogiseringskostnaderna.

- Lösningen måste vara leverantörsoberoende

för att säkerställa att posterna kan användas fritt, t ex i utveckling av nya gränssnitt och tjänster.

*KB måste ta ansvar för standardisering och i sin process komma fram till vilken "LIBRIS-nivå" som olika bibliotekstyper kräver i en framtida nationell katalog. Om principen om "en post en gång och sen fri" ska kunna efterlevas måste de olika bibliotekstyperna ha tillgång till poster som svarar mot deras behov. Samtidigt måste biblioteken vara beredda att ansluta sig till standardnivån alternativt själva se till att eventuella mervärden förs in i den nationella katalogen enligt principen "en post en gång och sen fri".

*KB måste i sin process visa på hur framför allt folkbibliotekens framtida postförsörjning ska ske med LIBRIS som nationell katalog. Man måste få se modeller för hur det ska fungera i praktiken, hur postleveranser vid förvärv ska ske osv. En viktig del av detta är att bistå med tydliga underlag för vilken typ av poster som bibliotekens medialeverantörer ska leverera till Libris i samband med förvärv så att detta kan arbetas in i bibliotekens mediaupphandlingar.

*Det är viktigt att folkbiblioteken i denna process, och även i förhållande till KB:s hela nya uppdrag att samordna och utveckla, formerar sig för att kunna agera gemensamt och med representativitet. Svensk Biblioteksforening diskuterar tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting möjligheten att skapa "Forum för folkbibliotekschefer" med liknande funktion som SUHF:s Forum för bibliotekschefer.

Nytt nätverk om IFLA

Ett nytt nätverk håller på att bildas. "Svensk Biblioteksforenings nätverk för IFLA". Blev du intresserad av IFLA:s arbete under konferensen i Göteborg? Har du funderat på att delta i någon av IFLA:s konferenser? Är du verksam i någon av IFLA:s sektioner? I så fall är det här nätverket något för dig.

Nätverket är tänkt att vara till för alla som är intresserade av eller aktiva i IFLA - The International Federation of Library Associations and Institutions, som är bibliotekens världssammanslagning. Vi planerar att ordna träffar före och efter IFLA:s konferenser. Tillsammans kan vi dela erfarenheter, tipsa varandra om nyheter inom IFLA och sprida kunskapen om IFLA. Nätverket vill också försöka vara ett forum för alla medlemmar som är intresserade av internationella biblioteksfrågor och kontakter med bibliotek ute i världen. Kontaktperson för nätverket är Anette Mjöberg, Limhamns bibliotek, Malmö.

Vill du vara med i IFLA-nätverket går du in på foreningens hemsida och klicka på "Nätverk" i menyn. Där finns också information om övriga nätverk du kan anmäla dig till. Du kan också skicka dina kontaktuppgifter till info@biblioteksforeningen.org och ange att du vill gå med i IFLA-nätverket.

Påminnelse ang scenprogram

I slutet av maj börjar vi sammanställa programmet på Biblioteksscenen på Bok & Biblioteksmässan i Göteborg 22-25 september. Har ni funderat på att medverka men ännu inte skickat in er intresseanmälan är det nu hög tid. Alla institutionella medlemmar inbjuds att presentera projekt på Biblioteksscenen i E-hallen under mässans två första dagar. Intresseanmälan skickar ni senast 18 maj till Peter Axelsson, pax@biblioteksforeningen.org. Vi kommer sedan att göra ett urval av förslagen.

PAX

Vårens resestipendier: Populärt med biblioteksstudieresor till USA

Fyra olika studieresor, varav tre till USA, beviljades resestipendier vid årets första fördelningstillfälle. Sammanlagt hade 38 ansökningar inkommit till föreningen. Jacksonville Public Library, Ohios bibliotekssystem, biblioteksservice för ursprungsbefolkningar samt QQML-konferensen i Aten är målen för de beviljade resorna.

I augusti i fjol besökte Barbara Gubbin, bibliotekschef i Jacksonville Public Library, IFLAs satellitmöte i Malmö. Där presenterade hon det framgångsrika förändrings- och utvecklingsarbete som gjorts. Roland Persson, konsulent på Region Skåne, Linda Johansson, utvecklingssekreterare på Malmö Stadsbibliotek och Anna Åkerberg, bibliotekarie på Informations- och lånecentralen i Malmö inspirerades av det de hörde och har nu beviljats resestipendium från föreningen för att under en septembervecka studera verksamheten på plats i Jacksonville.

Biblioteket i Jacksonville antog 2007 en ny vision, målsättning och strategisk plan. Genom programmet *Destination Leadership* har personalen utvecklat sina kompetenser och roller och biblioteket har fått en ny och mera framskjutande plats i lokalsamhället trots att biblioteken drabbats av budgetnedskärningar. Utlåningssiffror och besökarantal har ökat markant. Genom programmet har all personal fått ledarskapsutbildning. Ambitionen var att ge alla redskap att bli ledare över och i sin egen arbetssituation. Denna satsning på personalen har varit utgångspunkten i det övriga utvecklingsarbetet som genomförts, både inom biblioteket men även i samverkan med intressanta partners i lokalsamhället. Målet har varit att göra biblioteket till en angelägenhet för alla invånare och få det att fungera som lokalsamhällets hjärta. Genom studieresan vill trion ta del av erfarenheter, lärdomar, resultat, arbetsmetoder, svårigheter mm.

En annan studieresa till USA arrangeras av Länsbibliotek Värmland för bibliotekschefer och länsbibliotekets personal. Syftet är att fördjupa samarbetet i Värmland och kommer att fokusera på samarbeten över kommungränser. Studieresan går till Ohio som har en dokumenterat framgångsrik biblioteksverksamhet. Tjugofem procent av alla topprankade bibliotek under de senaste tio åren har funnits i Ohio. År 2010 blev Columbus Metropolitan Library valt till Årets bibliotek. Särskilt samarbetet

över kommungränserna är intressant för studieresan. Dels är det större samarbeten, dels har man gått längre i tänkandet kring vilka resurser man delar. Cuyahoga County Public Library med 28 bibliotek i systemet låter hela mediebeståndet flyta fritt. Clevenet är ett system med nio counties där 31 bibliotekssystem rymms. Clevenet har låtit konsultfirman för ekonomisk analys, Driscoll & Fleeter, göra en studie av ekonomin i samarbetet. De kom fram till att en satsad dollar gav sex dollar tillbaka, just i samarbetet. Cuyahoga County i norra Ohio och Värmland liknar varandra. Skogs- och stålindustri har dominerat, men har nu lagts ner på många ställen, med befolkningsminskning som följd.

Målet med resan för den värmländska gruppen är att studera hur biblioteken arbetar för att nå ett så bra resultat som möjligt och särskilt fokusera på hur de samverkar inom större regioner. Det gäller katalog- och mediesamarbete, programverksamhet och arbetet med den digitala klyftan.

Haparandas bibliotekschef Marita Mattsson Barsk får stipendium för att studera hur man i USA lyckas erbjuda sin inhemska ursprungsbefolkning – indianerna med litteratur och även hur biblioteksverksamheten bedrivs i några av reservaten i USA. Marita Mattsson Barsk är sedan flera år engagerad i biblioteksverksamhet för minoriteter.

Joakim Westerlund och Marie-Louise Axelsson vid Linköpings universitetsbibliotek kommer att delta i konferensen QQML2011, 3rd International Conference on Qualitative and Quantitative Methods in Libraries, i Aten 24-27 maj 2011. De kommer där att presentera den studie om biblioteksanvändare som de genomfört. Syftet med undersökningen var att ta reda på vad besökarna gör på biblioteket. I arbetet använde de sig av dolda observationer som sedan kompletterades med intervjuer.

Totalt fördelades 125 000 kronor till ovanstående fyra ansökningar. Nästa fördelningstillfälle är i höst. Skicka in din resestipendieansökan senast 30 september.

Sök forsknings- initierande stöd

Syftet med Svensk Biblioteksförnings forskningsinitierande stöd är att öka antalet ansökningar med biblioteksrelevanta frågeställningar till ordinarie forskningsfinansiärer samt förbättra utsikterna till att ansökningarna beviljas. Genom stödet vill föreningen medverka till att flera forskare får tid att skriva konkurrenskraftiga forskningsansökningar. Tänkbara sådana finansiärer är Vetenskapsrådet, Riks-

bankens Jubileumsfond, Statens kulturråd, KK-stiftelsen, universitet och högskolor.

På vår hemsida www.biblioteksforeningen.org finns mer information om stödet. Ansökningar skall ha inkommit till Svensk Biblioteksförnings kansli senast den 30 september. Upplysningar lämnas av Anna Kåring Wagman på föreningens kansli akw@biblioteksforeningen.org **PAX**

Svensk Biblioteksförning stödjer Sinikka Sipiläs kandidatur till ordförandepost

Sinikka Sipilä från Finland och Jesús Lau från Mexico är de två kandidaterna till posten som IFLAs kommande ordförande, President Elect. IFLA har skickat ut valsedlar till alla röstberättigade och röstningen avslutas 25 maj. Svensk Biblioteksförning har beslutat att stödja Sinikka Sipiläs kandidatur. Sinikka Sipilä har varit med i IFLAs styrelse under flera år och arbetar som generalsekreterare för Finlands biblioteksförning.

Bland kandidaterna till IFLA Governing Board finns Svensk Biblioteksförnings ordförande Inga Lundén. Vid frågor angående svensk och nordisk samverkan inför valen till IFLAs styrelse och sektioner, kontakta Wiviann Wilhelmsson på föreningens kansli, e-post ww@biblioteksforeningen.org.

Inspirationsmaterial inför Digidelkampanjen

Nu är Digidelkampanjen igång – kampanjen för ökad digital delaktighet. Svensk Biblioteksförning tillhör en av undertecknarna av uppdraget och för att ge institutionella medlemmar tips och idéer har föreningen tagit fram ett speciellt Digidel-material.

Att biblioteken skall arbeta med digital delaktighet är ingen diskussionsfråga: både den svenska bibliotekslagen och Unescos Folkbiblioteksmanifest är glasklara på den punkten. Uppdraget finns där sedan länge.

Genom materialet vill föreningen ge tips, tankar och idéer inför det fortsatta arbetet med den digitala delaktigheten. Alla institutionella medlemmar har fått materialet med posten och fler exemplar går att beställa från kansliet mot porto. Häftet finns även som pdf-fil på föreningens hemsida.

PAX

Välkommen till Den 14:e årliga medicinska bibliotekskonferensen 13-14 juni, Linköping

Konferensen bjuder på ett stimulerande program med fokus på professionellt lärande och undervisning i informationskompetens för studenter, forskare och hälso- och sjukvårdspersonal. Erfarenheter, tips och idéer från när och fjärran. Konferensen arrangeras av Linköpings universitetsbibliotek och Svensk Biblioteksförning Program och anmälan på vår hemsida www.biblioteksforeningen.org

Föreningens nya utvecklingsråd!

Svensk Biblioteksförerings styrelse beslutade vid sitt senaste möte om att tillsätta två nya utvecklingsråd. Dels Svensk Biblioteksförerings utvecklingsråd för nationell biblioteksstrategi med Lars Björnshauge som ordförande, dels Svensk Biblioteksförerings utvecklingsråd för verksamhetsfrågor med Margareta Lundberg Rodin som ordförande.

Utvecklingsråden ska bistå styrelsen med råd och synpunkter och delta i föreningens omvärldsbevakning och policyskapande arbete. Råden ska ge styrelsen möjlighet att i en breddad krets få diskussioner förda i frågor där fler kvalificerade synpunkter behövs innan styrelsens ställningstagande. Arbetet i respektive råd pågår löpande till och med februari 2012.

Utvecklingsrådet för nationell biblioteksstrategi ska arbeta med frågor kring t ex den nationella biblioteksmyndighetens verksamhet, bibliotekslagen och kultursamverksamhetsmodellen. Utgångspunkten är föreningens tidigare ställningstaganden i t ex remissvar och rapporter. Rådet ska även samråda med DIK, Sveriges länsbibliotekarier, Författarförbundet, SUHF Forum för Bibliotekschefer samt SKL, Sveriges Kommuner och Landsting.

Med utvecklingsrådet för verksamhetsfrågor prövar föreningen en ny form för att ge medlemmarna stöd i sitt utvecklingsarbete. De institutionella medlemmarna ska kunna vända sig till rådet för att få vägledning i verksamhetsfrågor. Rådet avgör själva vilka av de inkomna verksamhetsanknutna frågeställningarna man vill analysera och komma med avvägda råd och rekommendationer i. De råd och rekommendationer man beslutar sig för samt bakgrunden till dessa kommer att dokumenteras och publiceras. Vi kommer att återkomma med information om hur man kan ställa frågor till rådet så snart det har kommit igång med sitt arbete.

Råden har följande sammansättning:

Utvecklingsrådet för nationell biblioteksstrategi

Lars Björnshauge, Svensk Biblioteksförering, ordförande

Anette Eliasson, Svensk Biblioteksförering
Anna Christina Rutqvist, Regionbibliotek Värmland
Anne-Marie Evers, Stockholms stadsbibliotek
Lotta Trosell Svender, Ljusdals bibliotek
Helena Kettner Rudberg, Sjukhusbiblioteken i Sörmland

Karin Bergendorff, Folkbiblioteken i Lund
Morgan Palmqvist, Mittuniversitetets bibliotek
Anders Söderbäck, Stockholms universitetsbibliotek

Utvecklingsrådet för verksamhetsfrågor

Margareta Lundberg Rodin, Svensk Biblioteksförering, ordförande

Anders Olsson, Svensk Biblioteksförering
Lena Malmqvist, Malmö stadsbibliotek
Hanna Carlsson, doktorand, Lunds universitet
Martin Hafström, Stockholms stadsbibliotek
Ann Östman, Länsbibliotek Gävleborg-Uppsala
Annelie Janred, Chalmers bibliotek

Lo Claesson, Vaggeryds bibliotek

Ny rapport: Olika syn på saken

Varje år äger 68 miljoner fysiska och ett okänt antal virtuella biblioteksbesök rum och folkbiblioteken är mycket uppskattade och högt värderade. Samtidigt visar statistiken att det är en svagt minskande andel av svenskarna som besöker ett bibliotek varje år. Utvecklingen väcker frågor om för vem biblioteken ska finnas och vad de ska göra. För att fördjupa kunskaperna och underlätta diskussionerna har Svensk Biblioteksförering låtit SKOP intervjua användare, icke-användare och biblioteksanställda om olika sätt att se på vad biblioteket är och vad det ska vara.

Undersökningen presenteras i rapporten "Oli-

ka syn på saken" som utkommer lagom till Biblioteksdagarna. Rapporten visar att folkbibliotekets användare vill kunna använda sig av ett brett bokutbud och få ett professionellt och gott bemötande i en lugn miljö. I jämförelse med användarna tycker personalen att bibliotekens hemsidor och möjligheten att umgås med andra på biblioteket är viktigare, liksom att biblioteket ska erbjuda en spännande och stimulerande miljö. (Se även artikeln på annan plats i det här numret av BBL.)

Rapporten skickas ut till föreningens institutionella medlemmar och går att hämta hem som pdf-fil från hemsidan.

Kalendarium

Maila info till kalendariet: pax@biblioteksforeningen.org
för vidare info se <http://www.biblioteksforeningen.org>

9 maj, Stockholm

Rundabordssamtal om e-böcker

Syftet med samtalet är att lyfta upp frågan till öppen diskussion och få såväl problemställningar som eventuella lösningar belysta ur olika synvinklar.

ARR: Svensk Biblioteksforening

MER INFO: www.biblioteksforeningen.org

10–11 maj, Lycksele

Räcker det inte med att googla?

Den 10–11 maj (lunch till lunch) ges konferensen "Räcker det inte med att googla?" i Lycksele. Den syftar till att definiera den skolbiblioteksverksamhet som idag debatteras samt till att lyfta skolbiblioteksutvecklingen i norra Sverige till en mer nationell nivå. Medverkande är representanter från Skolverket, Skolinspektionen och andra viktiga resurser för skolbibliotek samt debattörer för utveckling inom digital och språklig kompetens.

ARR: MediaCenter i Västerbotten, Skolbibliotek Norr

MER INFO: www.regionvasterbotten.se

10 maj, Stockholm

Fortsättningskurs - Utbildning av handledare i kundanpassat bemötande

Den grundläggande kursen som gick vid fem olika tillfällen hösten 2010 fick mycket gott beröm av de som deltog. Det framkom dessutom under hösten och vintern att det finns ett stort behov av fortsatt stöd för de som redan gått den grundläggande utbildningen. KB har därför tagit initiativ till uppföljningsaktiviteter för dessa. Vi erbjuder detta i form av ett en-dagstillfälle för 20 deltagare. Det är en kursdag för vidareutveckling av utbildningen i kund- och situationsanpassat bemötande för bibliotekarier.

ARR: Kungliga biblioteket

MER INFO: www.kb.se

11–13 maj, Visby

Biblioteksdagarna 2011

Konferenstemat har inriktningen "Fri tillgång". Biblioteken erbjuder fri tillgång till information och kunskap och de är en viktig byggsten i ett demokratiskt samhälle. Den pågående och omfattande förändringen av informationsområdet försätter biblioteken i brytpunkten mellan det ständiga flödet i en digital och global värld och den mer konstanta berättelsen på papper mellan två pärmar.

ARR: Svensk Biblioteksforening

MER INFO: www.biblioteksdagarna.se

12 maj, Visby

Svensk Biblioteksforenings årsmöte 12 maj

Svensk Biblioteksforenings årsmöte 2011 hålls torsdagen den 12 maj kl 16.30 på Wisby strand, Visby. Sista motionsdag är lördagen den 12 februari.

ARR: Svensk Biblioteksforening

17–18 maj, Jacob Hansens Hus i Helsingborg

Användarmöte för BOOK-IT-bibliotek

Välkommen till 2011 års användarmöte för BOOK-IT-bibliotek. Möt våren i Skåne och ta chansen att träffa kollegor från hela landet.

ARR: Axiell

MER INFO: www.axiell.se

19–20 maj, Uppsala

Nätverkskonferens för lärarutbildningsbibliotek

ARR: Uppsala universitetsbibliotek/Blåsenhusbiblioteket

24 maj, Stockholm

Scenarioplanering

Vi vänder oss till dig som har ansvar och intresse för den egna organisationen. Du är med och utvecklar eller påverkar den och arbetar vid universitets- och högskolebibliotek, special- eller myndighetsbibliotek och folkbibliotek. Delta i vår workshop, bli inspirerad och ta med verktygslådan hem!

ARR: Svensk förening för informationsspecialister, SFIS

MER INFO: www.sfis.nu

26–27 maj, Umeå

Creating and communicating digital content

Umeå universitetsbibliotek arrangerar en konferens/workshop i Umeå. I fokus står aktuell utveckling av arbetsflöden, synlighet och användarmedverkan (crowdsourcing) inom digitaliseringsområdet. Vid konferensen/workshopen kommer ett tjugotal europeiska bibliotek inom EoD-nätverket att delta.

ARR: Umeå universitetsbibliotek, Umeå

27 maj, Kulturstationen i Vanløse, Danmark

Biblioteket - arena for læring

Konferens som avslutar ett skandinaviskt biblioteksprojekt stöttat af Nordplus Voksen

ARR: Malmö stadsbibliotek, Københavns Biblioteker m fl

MER INFO: centralbibliotek.dk

7–8 juni, Karlskrona

Bibcamp 2011

BibCamp 2011 har temat "vision, visualisering, värde". BibCamp är Sveriges trevligaste icke-konferens för bibliotek. Fokus ligger på innovation och nätverkande i en avslappnad atmosfär där alla bidrar. Vill du vara med och presentera något så börja fundera redan nu, snart kommer inbjudan.

ARR: Blekinge Tekniska Högskolas bibliotek och learning lab

13–14 juni, Linköping

Den 14:e årliga medicinska bibliotekskonferensen

Konferensen bjuder på ett stimulerande program med fokus på professionellt lärande och undervisning i informationskompetens för studenter, forskare och hälso- och sjukvårdspersonal. Erfarenheter, tips och idéer från när och fjärran.

ARR: Linköpings universitetsbibliotek och Svensk Biblioteksforening

MER INFO: www.biblioteksforeningen.org/

konferens/

19–21 juni, Aarhus Musikhus, Hovedbiblioteket

i Aarhus, Danmark

next library 2011

The 2011 next library un-conference will involve attendees and partners in shaping the programme and perspectives of the 3 current themes: Innovation, partnerships and democracy. The post-un-conference day 22 June is an opportunity to go further into creating ideas, contacts and collaborations between the participating libraries.

ARR: Århus Kommunes Biblioteker og Halmstad-gruppen

MER INFO: nextlibrary.net/

11–13 augusti, Åbo, Finland

Internationell bokbussfestival i Åbo

Mobile Library Festival 2011 will be an international meeting of mobile library people. We invite you to come to the beautiful city of Turku with your vehicles to celebrate the 50th anniversary of the Finnish mobile library. The meeting will take place in Hotel Radisson Blu Marina Palace located in the center of Turku. The mobile libraries will be parked in front of the hotel.

ARR: Finlands biblioteksforening och Åbo stadsbibliotek

MER INFO: www.confedent.fi/mlf2011

13–18 augusti, San Juan, Puerto Rico

IFLA World Library and Information Congress

World Library and Information Congress : 77th IFLA General Conference and Assembly

ARR: IFLA

MER INFO: conference.ifla.org/ifla77

25–26 augusti, Köpenhamn

Nordic Library Conference 2011

Vilka utmaningar möter biblioteken i ett multikulturellt samhälle? Nordic Library Conference 2011 ger en möjlighet att diskutera dessa utmaningar, dela kunskap och erfarenheter samt initiera nya relationer och projekt.

ARR: BiblioteksCenter for Integration, Nasjonalbiblioteket i Oslo och Kungliga biblioteket

MER INFO: www.statsbiblioteket.dk/conference2011

6–7 september, Malmö

Utbildning av handledare i kundanpassat och situationsanpassat bemötande

Kursen gick vid fem olika tillfällen hösten 2010 och fick mycket gott beröm av de som deltog. Den höga uppskattningen av kursen, tillsammans med det stora antal personer som inte fick möjlighet att delta har bidragit till att KB erbjuder ytterligare kurstillfällen under 2011. Deltagarna kommer att få verktyg, träning och ett pedagogiskt förhållningssätt för att kunna utveckla sina förmågor att handleda och genomföra kurser på sina egna bibliotek.

ARR: Kungliga biblioteket

MER INFO: www.kb.se

21 september, Göteborg

CHaLS 2011

ARR: Chalmers bibliotek

22–25 september, Göteborg

Bok & Biblioteksmässan

ARR: Bok & Bibliotek i Norden AB

MER INFO: www.bok-bibliotek.se/

19–20 oktober, Borås, BHS

Mötesplats Borås – Profession-forskning

Temat för 2011 är Läget i Biblioteks-Sverige. Mötesplats Borås - Profession-forskning 2011 har i år ett bredare perspektiv än tidigare: det lokala, det regionala och det nationella.

ARR: Bibliotekshögskolan i Borås, Borås stadsbibliotek, Kultur i Väst och Kungliga biblioteket

● Därför valde vi Axiell Arena

Vi vill sätta användarnas behov i centrum, säger Anders Olsson, chef för Biblioteken Sollentuna.

Det här är våra mål:

"Biblioteken i Sollentuna 2012 är ett av Nordens bästa bibliotek. Ett självklart centrum i kulturkommunen Sollentuna, där mångfald, öppenhet och närhet präglar verksamheten.

Att besöka biblioteket är en upplevelse som överraskar där:

- vi skapar mervärden kring informationstjänster och litteratur
- vi är en självklar arena för opinionsbildning
- vi är tidiga med det senaste vad gäller ny teknik och nya medieformat
- engagerad och kunnig personal och medskapande användare utvecklar verksamheten tillsammans"

Över 50 bibliotek i Sverige har valt Axiell Arena. Kontakta oss - så berättar vi mer.